

V
I
G
R
E
D

ŽENSKI LIST

1930

4

Zakaj se še vedno mučite

z mencanjem in trenjem perila, ko vendar s Schichtovim RADIONOM lahko tako enostavno in udobno perete? Način je sledeči:
 1. Običajno namakanje preko noči. 2. Raztopiti Schichtov RADION v mrzli vodi in perilo 20 minut prekuhavati. 3. Perilo najprvo v topli, nato večkrat v mrzli vodi dobro izplakniti. Poskusite samo enkrat in uverili se boste, da Vam nobena stvar ne pripomore do tako lepega perila kot

**Schicht ov
RADION**

Dr. Rm. Gassner — V. O.:

Ženska duša.

O čistosti značaja.

Ali razumeš, kaj vsebuje preprosta beseda — čist?

Čist značaj je vedno poln jasnosti, tuji sta mu nevoščljivost in hudobija. Ne zna olepševati, niti se hliniti, ne zna dejanj povečevati, niti najmanjše stvari prikriti. V pogovoru ne uporablja dvoumnih besed, ki bi se dale različno razlagati, tudi z molčanjem ne vara, ne prikriva. S pogledi ali z obnašanjem ne zbuja pozornosti. O takem človeku smo vedno na jasnem, kaj o nas misli in govori. Pri njem se čutimo varne. Njegov edini namen je: vse v dobroti voditi k Bogu.

Preprost in nedolžen, kot otrok, reko ljudje, ko zaslutijo veličino čiste duše. Da, v otroku še najdemo vzor nedolžnosti! Komaj pa malo doraste, že stopa v mlako hudobije, igra se z umazanimi valovi in čistost gine...

Svoj značaj preprost in čist kot otroška duša ohraniti, ali tak zopet postati, to je gotovo najredkeje v današnji laži-dobi. Sam Učenik pa pravi, da je temelj vsake kreposti čistost.

Kaj bi nam koristilo, če bi hoteli zidati na velikost ženske duše — pa bi temelja ne položili? Zidali bi v pesek.

Gotovo bo stremljenje za popolno čistost značaja skoro za vsako izmed nas žoljensko delo. Nekaj lahko storimo takoj: Preprosto stopimo k Bogu, rekoč: »Ti večna Jasnost, nisem čista, a moja duša hrepeni po čistosti. Ti mi daj moči, da v vsakdanjem boju stremim za tem, da postanem popolnoma odkritosrčna, otroško preprosta in plemenita.«

Z voljo smo položile temelj. Energično delo mu mora slediti. Napačno bi bilo razločevati in deliti čistost misli, besed in dejanj, celodnevne napake preštevati in nad njimi žalovati. Ponižne hodimo svojo pot, pogled neprestano uprt v božjo lepoto in vedno pripravljene bližnjemu pomagati. Kmalu bo v duši svetlo in toplo.

Šele v odsevu božje dobrote pa, ko se bo duša po božji in bližnjega ljubezni ločila od sebičnosti, se vprašaj — če je ta in ona moja misel vsa čista. — Eno pa ti rečem: Dobro pazi, da se celo v tvoje spoznanje ne prikrade želja po dopadenju, da ne zaslišiš droben, temen glasek: »Aj, o meni imajo dobro mnenje, ker sem tako odkritosrčna.«

Odkritosrčnost je Bog kot nekaj samo po sebi umevnega podaril človeku... Ali ni torej nekaj strašnega pred Vsevednim se potvarjati, drugačnega se delati, kot sem? Resnično, žalostna je človekova usoda! In toliki, posebno toliko deklet si je izvolilo to gorje — potvarjanje. Oglejmo si dekle današnje dobe! Ves njen nastop je laž, od temena do pete neresnica. Čelo in oči, ustnice in roke, vse je oskrunjeno po ničemurni želji — ugajati.

Ko se sedajle v tebi morda vzbuja stud, se pošteno vprašaj: So vsi moji pogledi čisti, so vse moje besede jasne? Ne izraža niti ena guba na mojem oblačilu ničemurnosti?

Naša moda, običaji, družabna pravila, občevanje — vse je prerastlo z rastlinico, ki se imenuje nečistost. Popolno neopazeno se zajeda njen strup skoro v vsako žensko dušo. — Od vseh strani slišimo šepetati: olepšana, preračunjena, ničemurna ženska. Kako je moglo v naših dušah tako daleč priti? Nešteto kapljic se je tu stekalo. Njih izvor ni bil vedno slab. Žensko veselje nad lepoto nekako samo sili k negovanju lastne lepote. V tem še ni krivde. Šele v stremljenju po ugajanju se pridruži svetlobi tema. V tem stremljenju postane žena preračunljiva — neresnična.

Najmanjše stvari in dogodke pretke z nesmiselnimi željami in načrti. Kako žalostno je, da se drugače tako blagoslovljena nadarjenost žene izgublja v tihem premišljevanju in preudarjanju tolikih plitkosti! Kako žalostno, da se to uničenje mnogokrat prične že pri deklicah! Marsikatera zapre žaljenje, ali hvalo globoko v srce. Tam ose stokrat ogleda, obrne. Njene misli so kakor nadležni prah, ki uničuje in razjeda nežne dušne moči. Malo deklic bi našle, v katerih ni nič samoljubne ničemurnosti. Morda bi nas bilo včasih strah, ko bi nam bilo dano videti v dušo navideznega angela. Neštevilni črviči samoljubnih misli spodjedajo koreninice nežnih cvetlic kreposti. Leto za letom so temnejše sence, ki legajo na tako dušo. Kmalu bo stanovala v njej le smrt, ker ničemurnost ne ostane nikdar sama. Vedno dobi druga. — Neizmerno globok je prepad nečistosti. Dnevno ga lahko opazuješ — niti ti ni treba posebno iskati in stopati na cesto.

Toda neizmerno visoka, nepremagljiva in čudovita je žena — na katere značaju ni madeža. V njej je veličastno bogastvo milosti — samo taka je bogata na večno mladi moči. Samo ona more služiti novemu žioljenju, samo ona ga bo našla.

Moliva, sestra, za čisto preprostost! Meniš, da bi mogle biti le malo neresnične pred Vsevednim? ...

Bodimo v mišljenju in dejanju — v razmerju do Boga in do bližnjega odkritosrčno preproste, da bodedo vredne nositeljice novega žioljenja.

Dr. Fr. Jaklič:

Poprej dobro preudari!

Na svetosti zakona se gradi obstoj in sreča družine in človeške družbe. Naj je narod v civilizaciji in gospodarstvu še tako napredoval: ako ni zakon ohranjen pri njem v vsej svoji popolnosti, je tisti narod preokrenil proti svoji propasti in se bo moral umakniti drugemu, nravno višje stoječemu. Tudi za naš narod to velja.

Človeštvo je pa bilo že od nekdaj in po vseh delih sveta — razen tam, kjer je bilo docela podivjano — prepričano, da je samo vera zmožna dati zakonu potrebno trdnost in posvečenje; le vera ga obvaruje pred vrtinci strasti, le vera daje zakonskima dovolj trdnih načel in dovolj pomoči. Nam katoličanom je to še tem lažje, ker vemo, da je zakon zakrament, postavljen od samega Kristusa Boga.

Iz zakramentalnega značaja sv. zakona pa sledi, da ima le Cerkev pravico določati in odločati, kaj je bistvo zakona in kdaj je zakon veljaven, kdaj dopusten. S tem pa seveda nikakor neče jemati državi pravice, da tudi ona z zakoni določi in uredi vse one zadeve poročencev, ki zadevajo njuno in občo časno blaginjo.

Tudi novi cerkveni zakonik obširno govori o zakonu. Za naše ženstvo je važno poglavje o mešanih zakonih, ker bi jim bili lahko povod za lastno in za tujo nesrečo. Naj jim bodo žalostni slučaji v opozorilo, da poprej dobro premislijo.

I.

Mešani zakon imenuje cerkveno pravo zakon med dvema krščenima osebama, od katerih je pa le ena katoliška, naj je to mož ali pa žena. Ta razlika v veri tvori oviralni zakonski zadržek, to se pravi: zakon utegne biti veljaven, a je brez cerkvenega spregleda nedopusten. Cerkev je načeloma proti mešanim zakonom, po škofih in duhovnikih svari pred njimi in le iz važnega razloga da spregled, pa še takrat s težkim srcem, ker ji njena sto- in stoletna skušnja kaže tako žalostna poglavja. Za cerkveni spregled je potrebna izjava nekatoliškega poročenca, da svojega katoliškega druga ne bo silil k odpadu, ne ga oviral v verskem udejstvovanju in pa da bodo vsi otroci brez izjeme katoli-

ško krščeni in vzgojeni; in sicer mora dati nekatoliški drug dovolj jamstva, da bo ta svoja zagotovila res natančno izpolnjeval.

Brez teh zagotovil Cerkev ne da spregleda in pristojni katoliški duhovnik ne more biti navzoč pri sklepanju zakona, ki je torej neveljaven; če bi pa bil duhovnik vendar navzoč, je zakon sicer veljaven, a katoliški poročenec smrtno greši in ne more prejeti zakramentov, dokler ne dobi spregleda. Katoliški zakonec pa tudi v slučaju cerkvenega spregleda ne sme pred nekatoliškim duhovnikom, ne pred katoliško poroko ne pozneje, izjaviti ali ponoviti svoje izjave za zakon, razen če državni zakon veleva, da se zaročenca zglasita pred nekatoliškim duhovnikom kot stanovskim uradnikom; kdor bi to cerkveno prepoved prekršil, bi bil izobčen, prav tako bi ga zadelo izobčenje, če bi pozneje privolil v nekatoliški krst ali v nekatoliško vzgojo katerega od otrok.

II.

Zakaj pa je Cerkev tako stroga glede mešanih zakonov?

Živo se zaveda, da je le ona vodnica ljudi k zveličanju, od samega Kristusa v to določena; le ona je v posesti resnice, zunaj nje ni zveličanja, — razen seveda, če je kdo v dobrem mnenju. Kjer je torej nevarnost, da bi se ji kateri od njenih udov izneveril ali da bi ji potomstvo ostalo odtujeno, tam se ravna po Pavlovi prepovedi: »Ne dajte se vpregati v jarem z neverniki. Kaj imata namreč skupnega pravica in krivica?«

V bistvu mešanega zakona pa je vključena nevarnost za odpad ali vsaj za omrzitev katoliškega življenja in udejstvovanja.

Recimo, da nekatoliški zakonec resno vzame svojo vero. Potem je seveda nemogoče, da bi ga vnema za lastno vero ne dvigala zoper vero drugega; ta najgloblja struna mu bo zvenela brez prestanka in med zakonskima ne bo soglasja, prej ali slej bo prišlo do verskih nasprotovanj. In zakonska ne živita osamljeno; katoliška nevesta je izkoreninjena iz lastnega verskega območja ter je po najožjih vezeh svaštva in družabnosti prestavljena v nekatoliško okolico, ki bo seveda tudi poudarjala svojo vero zoper njeno, morda tudi le nevede in nehote. Odtujenost bo vedno večja in mučnejša.

Če pa nekatoliški zakonski drug ne vzame resno svoje vere, potem pa tudi katoliškega prepričanja svoje katoliške žene ne bo resno vzel, preziral in smešil ga bo. V takem zakonu pa ne bo trajne družinske sreče, ker jo daje le sv. vera; prej ali slej bo usodno vzplamtelo.

V obeh slučajih bo torej silno otežkočeno vse versko udejstvovanje. Obisk sv. maše, prejem zakramentov in cerkvene zapovedi bodo zahtevale vedno večje težave, ko ne bo skupnega stališča, ne duhovnega soglasja v velevažni zadevi verskega prepričanja. Katoličanko bo vedno spremljala skrb, da bi mož ob vsem tem ne bil vznemirjen, zato bo svojo vero vedno bolj skrivala in njeno udejstvovanje opuščala. Zakonskima bo v mešanem zakonu seveda manjkalo medsebojne podpore v težavah in križih, ki jo daje vera. In kako težavno bo za katoliško ženo ob težki bolezni in ob smrtni uri! Kdo ji bo oskrbel to, po čemer mora vsak katoličan tako hrepeneti?

Starokrščanski pisatelj Tertulian s toplimi besedami proslavlja duhovno soglasje, v katerem se ujemata in podpirata poročenca. Takole pravi:

»Kako bi mogli naslikati srečo zakona, katerega posreduje Cerkev, ga okrepi daritev (sv. maše), zapečati blagoslov (duhovnika), ga oznanijo angeli in ga potrdi nebeški Oče! Kako se sproti lajša breme, ki ga vzameta nase dva vernika enakega upanja, enakih molitev, enakih običajev, enake službe božje! Skupno molita, skupaj se postita, se poučujeta, opominjata in prenašata drug drugega; skupaj sta v cerkvi, skupaj ob mizi Gospodovi, skupaj tudi v stiskah

in preganjanjih; ničesar si ne prikrivata, noben ni nadležen drugemu. Kristus se veseli, ko to vidi in sliši, ter jima pošilja svoj mir. Kjer sta taka dva, tam je On.«

Ali pa niso ti Tertulianovi stavki kakor posmeh in porog mešanim zakonom? Že ob poročnem oltarju je zazijal med poročencema prepad, ki se z leti čedalje bolj širi in bruha hlad, odtujenost in večkrat tudi prezir v njuni duši, v kateri je bila megla prve ljubezni zastrla tudi to osnovno razliko. Zgodovina nam pove, da so bile verske vojske najbolj ljute in neizprosne; prav tako je pa tudi v življenju posameznikov: ob verskih nazorih se kot ob skalah lomijo vsi drugi oziri; saj se v veri naša duša najgloblje in na najbolj svojiski način izživlja.

Kako žalostno je pa v verskem pogledu tudi z otroki iz mešanih zakonov! Nesoglasje med roditeljema se nujno prenese v njih duše, ki vidijo preko prikrivanja in hlimb naravnost v srce. Verska mlačnost ali pa celo prezir vsake vere je njih delež. Od otrok, rojenih n. pr. iz mešanih zakonov s protestanti, jih vzlic vsem zagotovilom protestantskega zakonca odpade kar 55% od katoliške vere, v kateri so bili krščeni in skraja vzgojeni. Kako je taka katoliška mati žalostna svojih sinov in hčera, kako jo duši misel na njih večnost, kako težko umira ob njih! Jezus je zaklical: »Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi!« Materam bi pa lahko dostavil: »Kaj ti pomaga, če oskrbiš svojim otrokom vsega, če jim pa nisi oskrbela močne, žive vere in večne sreče!« In kako jim jo bo oskrbela v zakonu z drugovercem?

III.

Ali pa ni katoliška Cerkev le preveč nepopustljiva, ko tako odklanja in odsvetuje mešane zakone?

V odgovor na ta očitek poglejmo le na drugoverske skupine: če hočejo biti veri zvesti in sebi dosledni, morajo tudi s svojega stališča odklanjati mešane zakone. In jih res tudi odklanjajo. Dokler je bil protestantizem še čvrst in močan, ni dovolil poroke z neprotestantom; šele pozneje, ko se je poplitvil in ko izgublja nadnaravni značaj, je postal popustljiv, to pa seveda tem laglje, ker vidi, da so mešani zakoni le njemu v prid in dobiček, katoličanom pa v izgubo. Tudi pravoslavne cerkve stoje na neprijaznem stališču do mešanih zakonov in jih dovolijo le potem, ko se oba poročenca zavežeta, da bosta dala vse otroke krstiti in vzgojiti v pravoslavni veri in da priznata za slučaj zakonskih sporov pristojnost pravoslavnega cerkvenega sodišča; zakon se pa mora blagosloviti v pravoslavni cerkvi. Že nekatoličani so torej uvideli, da razlika v veroizpovedi uničuje vero, kolikor je ima njihov vernik. Kako pa naj drugače ravna sveta katoliška Cerkev, ki se zaveda, da je le ona v posesti vse razodete resnice in je edina redna pot, ki naj vodi ljudi k večni sreči?

J. D.:

Moj poklic.

(Dopisi Vigrednic.)

Še danes, ko to pišemo, drhti vsa naša država, zlasti pa vsa Dalmacija, od žalosti in bolesti: dne 27. januarja t. l. je namreč prispela v Dubrovnik brzojavno črna vest, da se je prejšnji dan, 26. januarja, potopil ob strašnem viharju v Atlantskem morju, ko je plul proti Ameriki, dubrovniški parnik »Daksa« in da je utonilo prav vse moštvo, od prvega kapitana do zadnjega mornarja, 38 po številu. Osemintrideset rodbin je bridko zaplakalo, objokujoč svoje

očete, soproge, sinove in brate. V vseh večjih primorskih mestih so v cerkvah pri slovesnih zadušnicah molili za večni pokoj vseh teh žrtev nenasitnega morskega žrela. Zbirajo po vsej državi darove za uboge rodbine ponesrečenih junakov. Časopisi, zlasti tisti, ki izhajajo v primorskih mestih, pišejo o težkem poklicu mornarja, ki neprestano preži naj smrtna nevarnost. Nekdo nas je ob tej priliki spomnil starorimskega pregovora: Navigare necesse est, vivere non necesse. (To je: Po morju pluti je kruta potreba, živeti ni taka potreba.) Dà, Dalmatinec, živeč ob morju, mora na morje, rad ali nerad, da si služi svoj vsakdanji kruh. Pa ne samo Dalmaciji, ampak vsej naši državi je silno mnogo do tega, da imamo redno morsko plovbo, trgovske ladje, ki prevažajo naše pridelke in izdelke v prekomorske kraje in uvažajo blago, ki ga potrebujemo. Življenjska potreba države je torej naša morska plovba in nekaj državljanov si mora izvoliti mornarski poklic, čeprav je življenje mornarjevo vedno v smrtni nevarnosti. Korist celokupnosti, prid vse države je nujnejši kakor pa življenje posameznikovo. Ta pomen ima oni pregovor starih Rimljanov, ki so se, kakor vemo, v resnici po njem ravnali.

Zakaj sem vam to žalostno zgodbo povedal, drage mi Vigrednice, in sicer prav pod tem naslovom? Mislim, da je že vsaka uganila, kaj hočem s tem zgledom pojasniti, dokazati. V naši državi *m o r a j o* biti, ako hočemo kot država živeti, različni poklici in sicer: ker smo ob morju, mora biti dovolj mornarjev; ker smo poljedelska država, se mora pretežna večina prebivalcev pečati s poljedelstvom; a ker nekateri kraji (kakor n. pr. Slovenija) ne morejo vseh svojih ljudi preživeti s poljem, moramo imeti tudi industrijo, obrt, in se *m o r a* torej en del prebivalstva odločiti za poklic tovarniškega delavstva in raznega obrtništva; in ker potrebujemo trgovino, da posreduje med živila itd. pridelujočimi in potrebujočimi, se morajo nekateri odločiti tudi za ta poklic. Ker so torej potrebe v državi različne in mnogovrstne, *m o r a* biti tudi različnih in mnogovrstnih poklicev. A če govorimo o »mora«, o nujnosti, vemo kot kristjani tudi to, da je narava (morje, polje, ruda, rastlinstvo) od Boga, in da je torej tudi delitev v poklice od Boga.

Kaj torej pomeni — poklic? Nekdo nas torej v neki stan kliče. Kdo pač? Koncem koncev — Bog. Toda kako? Naravnost, neposredno, kakor je n. pr. klical dečka Samuela, služečega v svetišču? Pač ne! Niti bodočih duhovnikov Bog ne kliče vobče neposredno, in tudi Cerkev ne zahteva, da bi mladenič dokazal tak klic. Kako torej? Bog nam odkazuje poklice posredno, po stvarih, t. j. po dejanskih razmerah, v katere smo postavljeni, po zdravju ali močeh, ki jih imamo, končno — in res v zadnji vrsti — po posebnem nagnjenju, katero čutimo.

Po katerih načelih se moramo torej ravnati, ko se odločamo za kak poklic? Naj navedemo danes samo prvi dve načeli: 1. Božja volja je prav gotovo, da sem v enem ali drugem poklicu in si tako s poštenim delom, bodisi duševnim ali telesnim, kruh služim, obenem pa tudi soljudem, svojim bližnjim, koristim. In 2. Ne glede na svoje nagnjenje se moram odločiti za tisti poklic, kjer sem bolj potrebna, nujna. Če me n. pr. zemlja (grunt) kliče, ki bi ga nihče ne obdeloval, ako ga jaz zapustim, in bi bili morda moji starši brez pomoči, ako odidem v mesto ali v samostan itd., tega ne bi smela storiti: ostati moram doma, obdelovati zemljo doma, pomagati staršem ali bratu itd.

To mi je na misel prišlo, ko sem prebiral v zadnjem času došle dopise Vigrednic. Naj jih tukaj zdaj navedemo, skrajšane seveda!

Pomembno se nam zdi, da je topot največ dopisov od Vigrednic, ki opravljajo kmetsko delo.

Obširen dopis smo dobili iz Slovenskih goric. Dobra kmetska mati nam piše:

»Ko sem imela 12 let, sem že morala gospodinjiti očetu, ker matere ni bilo več. Tako so tekla leta. Ko sem imela 21 let, so me oče silili, naj se omožim. Ali jaz za to nisem imela niti najmanjšega veselja. Da mi je bilo na izbiro: ali smrt ali možitev, bi si bila rajši izbrala prvo. Oče pa so rekli, da bodo grunt prodali, ako se ne odločim za možitev. Tedaj sem se odločila in stopila v zakon. Bog mi je dal kopico otrok, 9 jih je še živi, ki jih skušam vzgajati v strahu božjem. Med vojno sem se navadila tolikšne samostojnosti in odločnosti, da zdaj kljubujem vsem težavam.

Ta žena je pravilno spoznala božjo voljo in si izbrala pravi poklic.

Od nekod drugod (niti pošte nismo znali čitati na ovitku) je prišlo pa te-le pismo:

»Ko sem imela 12 let, sem želela postati učiteljica, zakaj oboževala sem svojo učiteljico. Ko pa sem te želje razodela mamici (očeta nisem imela več), sem slabo naletela. Tudi stari oče ni hotel nič o tem slišati. Potem sem hotela biti šivilja. Pa tudi tega mi niso dovolili, češ: »Kam naj pa grunt damo?« Po enem letu mi je mamica težko zbolela. Kot 13 letna sem jaz morala — pod njenim modrim vodstvom seveda — gospodinjiti v hiši in na polju. Šestnajstletni mi je umrla mamica, in 4 mesece pozneje stari oče, kmalu zatem še brat. Od žalosti sem hotela vse pustiti in iti kamorkoli. No, umirila sem se in spoznala: volja božja je, da sem kmetica. Popolnoma sem srečna. Kuham, kopljem, plevem, sejem, predem; vesela sem solnca in gozda in cvetlic. Le povejte tistim, ki v mesto tiščé, kako je pri nas lepo.«

Odnekod s Štajerskega:

»Bila sem kmetska hči. Z veseljem se spominjam lepih šolskih let (v samostanu pri Sv. Petru niže Maribora). Dovršila sem tudi obrtno šolo na »Vesni« v Mariboru. Po materini smrti sem očetu pomagala voditi gostilniško obrt. Ko sem si za ženina izbrala kmeta, sem morala prestanu slišati: »Kako si neumna! Kot kmetica bi morala delati na polju; saj vendar dahko dobiš kakega uradnika in pojdeš v mesto, boš gospa!« Dosti sem molila, da bi spoznala božjo voljo. Končno sem se odločila. Moj mož je kmetič, ali srečna sva oba. In to je dovolj.«

»Služim v kmetski hiši, pri sorodnikih. Rada delam na polju in pri živini. Mika me pa tudi mesto, ker imajo tam več prostega časa. Mene pa starši ne pustijo v mesto, češ, da sem še premlada; imam 18 let.«

O tej vrsti deklet bi bilo treba posebej pisati.

»Živim na kmetih, pri bratu, kakor za »teto« sem. Dolgo vrsto let sem cerkvena pevka. Petje me zelo veseli, ali glasbe se nisem nikoli učila. Neko tiho nagnjenje imam pa še vedno za samostan. Doslej sem se plašila težav in neprijetnosti samostana.«

Na kmetih »tete« lahko mnogo koristijo. O tem so bili že lepi govori na naših katoliških shodih.

Dobili smo tudi eno zelo zbegano pismo:

»Imam 32 let. Služim na kmetih. V zadnjem času sem prišla v neko hišo, kjer so mi vzeli ves mir srca; zgubila sem dušno in telesno zdravje. Odvrnili so me od vse moje dosedanje pobožnosti, od spovedi itd.«

Poguma ne sme človek nikoli zgubiti. Bo že še vse dobro, če ostane zvesta svojim nazorom!

V polnem nasprotju s prvima dvema pismoma je to-le:

»Sem pri kmetskem delu. Pa mislim, da to ni moj pravi poklic, ker ga ne ljubim in me ne zadovoljuje. Želela sem vedno le v šole. Zdaj imam 34 let. Rada bi, da bi se duševno uravnovesila. Ali kako?«

Gotovo ni proti božji volji, da si skušamo svoj položaj izboljšati ali dejanske razmere, vse okoliščine ... pa le kažejo, kje naj se umirimo.

»Kmetska dekleta smo premalo poučene o svojem bodočem poklicu kot žene. Po vseh knjigarnah sem že iskala knjigo »Ženinom in nevestam«. Pa je ne dobim.«

Opozorili smo naša založništva.

Ostalim odgovorimo po možnosti prihodnjč.

Pod Antikristovim jarmom.

II.

(Nadaljevanje.)

Navedli smo nekaj splošnih vtisov onih, ki so si v zadnjem času ogledali Rusijo, to »deželo molka in strahu«, kakor jo primerno imenuje neki list. Komunizem ni osrečil Rusije, marveč je napravil ljudstvo strašno nesrečno. Ta komunizem moramo dobro poznati, kajti to je nov evangelij, ki hoče nadomestiti »zastarelo« in »preživelo« krščanstvo. To je Antikrist, ki hoče zasesti prestol, ki gre po naših, krščanskih pojmih samo Kristusu-Kralju.

Stvar je tako važna in pomembna, da pač ni odveč, če preidemo od splošnih vtisov potovalcev po Rusiji še k nekaterim posameznostim.

Bivši belgijski konzul v Rusiji Josip Douillet je napisal v ruskem in francoskem jeziku knjigo, ki je izšla tudi v nemščini pod naslovom: »Moskau ohne Maske« (Moskva brez krinke)* Pisatelj pravi sam o sebi: »Sem Belgijec, preživel sem petintrideset let svojega življenja (od 1891 do 1926) v Rusiji in govorim gladko ruski. Trditi smem, da poznam deželo skozi in skozi in imam ondi znanec v vseh ljudskih krogih.« Ko je pod boljševiško vlado nastala v Rusiji strahovita lakota, na kateri je umrlo šest do šest in pol milijona ljudi, ki jih ima po Douilletovi trditvi sovjetska vlada na vesti, tedaj je bil Douillet član Nansenove misije za pobijanje lakote. Bil je tudi nadomestni voditelj papeževe misije v Rostovu na Donu in vodja še več drugih mednarodnih pomožnih odborov.

Douillet najprej pripoveduje, kako boljševiki slepijo svet. Vabijo v svoj »paradiž« razna odposlanstva, a ta odposlanstva so potem v Rusiji strogo izolirana. Nihče ne sme priti v dotiko s temi odposlanstvi razen od boljševiških oblasti v to določeni patentirani boljševiki. In člani tujih delegacij si Rusije ne smejo po svoji volji ogledovati, marveč si smejo ogledati samo to, kar jim boljševiki razkažejo in kamor jih boljševiki peljejo. Ko je prišlo švedsko delavsko odposlanstvo, so boljševiki predložili Švedom načrt ogledovanja. Švedi pa na ta načrt niso hoteli pristati, marveč so si hoteli po svoji volji ogledati Rusijo. In kaj se je zgodilo? V osemindiridesetih urah so morali zapustiti Rusijo!

Smešen slučaj se je pripetil, ko si je odposlanstvo angleških strokovnih zvez pod boljševiškim vodstvom ogledovalo deželo. Angleži so potovali po Donski kotlini. Naenkrat se zgodi, da morajo na neki brezpomembni postaji, kjer je bilo določeno samo pet minut odmora, čakati kar celo uro. In zakaj? Krajevni sovjet se je za en dan uštel in je menil, da pridejo Angleži šele drugi dan. Zdaj so v hitrici mobilizirali kmete, da so vozili slamo v bližnjo tovarno. Slamo so v tovarni zažgali in ko so se čez eno uro peljali Angleži mimo tovarne, se je kadilo iz vseh dimnikov, kakor da je tovarna v polnem obratu. Ko je slama pogorela, je bilo zopet vse mrtvo in tiho v tovarni. Pa angleški odposlanci so bili že mimo in efekt je bil dosežen. Mi bi rekli: kdor zna, pa zna!

Naslednji slučaj pa priča, kako se boljševiki boje, da ne bi prišla odposlanstva z neboljševiškim prebivalstvom v dotiko. Douillet pripoveduje: Ko so angleški delegatje obedovali v železniškem jedilnem vozu, ni smel noben drug potnik v jedilni voz. Šele ko so bili Angleži gotovi, so prišli drugi potniki na vrsto. Neki Anglež pa je pozabil v jedilnem vozu svojo kapo. Eden izmed potnikov, ki jo je našel, jo je baš hotel dati natakarku, v tem pa je že prihitel Anglež in je po angleško zahteval od natakarka svojo kapo. Natakark ga ni razumel, potnik pa, ki je govoril za silo angleško, mu je dal kapo s par pojasnilnimi besedami. Srečen, da je našel človeka, s katerim se more pogovoriti v materinščini, se je

* Verlag für Kulturpolitik, Berlin, 1929.

Anglež zahvalil in je ravno hotel začeti ž njim pogovor. V tem hipu pa je prisopihal boljševiški tolmač in je vlekel Angleža proč. Potniki še niso bili gotovi z juho, ko sta že prišla dva orožnika in sta aretirala potnika, ki je našel Angležvo čepico. Obtožen je bil vohunstva v korist tuji državi. Kot čudežno ni bil ustreljen, marveč bil je obsojen »samo« na tri leta v koncentracijski zapor na glasovitih Solovieckih otokih. In vse to zaradi slučajne uslužnosti naproti inozemcu!

Boljševiki so angleške odposlance pošteno slepili. Tako je delegacija v svojem poročilu poročala, da se »prometna sredstva v sovjetski Rusiji vsak dan izboljšujejo in izpopolnjujejo.« In vendar so se vozili delegatje po enotirnih železnicah, ki so bile pred revolucijo dvotirne! Boljševiki izboljšujejo namreč eno progo z drugo. Na ta način so že iz več dvotirnih železnic napravili enotirne. Tega boljševiškega napredka angleška delegacija ni opazila, enostavno ker ni poznala prejšnjega stanja železnic.

»Komunisti kažejo,« piše Douillet, »svojim gostom skrbno pripravljeno in neresnično Rusijo.« Uradni boljševiški voditelji imajo tudi to lepo navado, da svojim obiskovalcem razkazujejo ustanove iz stare, carske dobe kakor bolnišnice, vseučilišča, zdravilišča itd., kot boljševiške pridobitve. Kar pa hočejo prikriti, ker bi napravilo na tujce le preslab vtis, tega pa tuji obiskovalci nikdar ne vidijo.

Član nemške delavske delegacije Ostermayer je priobčil svoje vtise v listu »Der sozialistische Bote«. Najprej poroča, da si niso smeli ogledati, kar so hoteli, marveč samo to, kar so jim pokazali. O ruskem delavcu piše: »Treba je priznati, da je obleka, ki jo nosi nemški delavec, za ruske delavce nedosegljiv luksuz, ki si ga ne morejo privoščiti niti s pomočjo plačevanja na obroke. Če kdo pripoveduje, da ruski delavec živi dobro, temu odločno oporekam. V Nemčiji moreš za eno marko več kupiti kakor na Ruskem za en rubelj. Proletarci uživajo v današnji Rusiji manj prostosti kot v caristični.«

Douillet piše: »Na podlagi neizpodbitnih dokazov trdim: Ruski delavci so najbolj zatiran in najnesrečnejši družabni razred. To dejstvo sem našel potrjeno v vseh industrijskih strokah in v vseh delih dežele. Povsod je bilo razporeženje delavcev nasproti boljševikom najsovražnejše. Glavni predmet razgovora ruskega delavca tvori primera med njegovim sedanjim in prejšnjim položajem. Če govorimo z delavcem, ki nas pozna in nam nekoliko zaupa, nam kmalu odkrije svoje srce. In nam pravi nekako takole: „Pred revolucijo so nam rekli, da se godi delavcu preslabo; vseeno sem se mogel najesti do sitega, sem mogel vzdrževati družino in pošiljati otroke v šolo. Danes nam pravijo, da je oblast naša, da smo mi na vladi. No žvižgam na vlado, ki pusti, da delavec poginja od gladu!“ In potem začne s svojimi tožbami. Vsi začudeni slišimo, da življenjski pogoji delavca v nobeni deželi sveta niso tako bedni kakor v sovjetski Rusiji.«

Sovjetska vlada se imenuje »vlada kmetov in delavcev.« Pa kakor delavcem tako se tudi kmetom godi pod boljševiki skrajno slabo. Boljševiki so vzeli kmetu njegove pridelke in so mu obljubili zato potrebne industrijske izdelke. Vzeli so kmetu res vse, a dobil ni kmet za to ničesar. Tako poroča Douillet in nadaljuje: »Bival sem tedaj na deželi in sem opazoval ta rop iz najbližje bližine. Boljševiki niso vzeli kmetu samo žita, marveč vse, kar so mogli doseči. Tako so morali na primer v ozemlju Kubana oddajati kmetje vsak mesec od vsake krave dva funta presnega masla in pet funtov sira in od vsake kure po troje jajc. Razen tega od vsake govedi na leto deset funtov mesa, nadalje vsako tretjo svinjo, vsako tretjo ovco itd.

Na ta način so nakopičili komunisti ogromne zaloge, ki pa so se po večini vsled negospodarskega postopanja pokvarile in porazgubile. Presno maslo je postalo žarko, ker so ga pozabili osoliti. Beli sir je splesnoval. Prašiči, ki so jih gonili več sto kilometrov daleč pri največji vročini iz vasi v mesta, so med-

potoma poginili v masah. Velikanske vrednosti so bile uničene, in posledica je bila lakota, kakor je še ni bilo, ki je stala nesrečno deželo več milijonov žrtev. Šest do šest in pol milijonov nedolžnih ljudi, ki so umrli od gladu, ima sovjetska vlada na vesti.« —

Eden najžalostnejših poglavij v zgodovini boljševiške Rusije je strašni teror, strahovalada, s pomočjo katere se vzdržujejo boljševiki na oblasti. Za pobijanje protirevolucije so osnovali zloglasno Čeko. Čeka je v masah pobijala in streljala nedolžne ljudi. Naslednica Čeke je takozvana G. P. U., politična policija sovetov. Spremenili so ime, a prejšnje klanje v masah se nadaljuje.

Douillet piše: »V Sovjetski uniji človek ni nikdar varen svojega življenja in svoje prostosti. Človeška življenja so tam poceni. Medtem ko se je zibala Evropa v naivni veri, da so se slednjič nehali umori in strahovlada, sem videl stotine jetnikov, ki so jih peljali na morišče. V Evropi pa so mislili, da so se boljševiki »civilizirali«, da so iz krvi željnih zveri postali krotke živali.« Tudi Douilleta so boljševiki zaprli in v posebnem poglavju popisuje, kaj je tekom sedmih mesecev zapora slišal, videl in doživel v boljševiških ječah (bil je zaprt na raznih krajih). Neverjetno je, kako boljševiki svoje nedolžne žrtve v ječah mučijo, kako jih do krvi in do nezvesti pretepajo! V nočeh od torka na sredo jih streljajo. »Na deset-tisoče jih ustrelijo, en mesec jih je več, drugi manj, a neprestano deluje tiho hudičev morilni stroj G. P. U.«

Douillet pripoveduje med drugim tudi naslednja dva slučaja, katerima je bil sam priča: Bilo je neke srede, delavska žena je prinesla svojemu zaprtemu možu nekaj jedi v ječo. Straža pa njenega zavoječka ni sprejela, marveč ji je dala zveženj obleke z besedami: »Tu imaš svojo dedščino, tovarišica.« Bila je obleka njenega moža, ki so ga minulo noč ustrelili. Kakor od strele zadeta se je nesrečnica brez glasu sesedla na tla.

Drugi prizor: Neka žena je imela 17 letnega sina, ki je bil zaprt v sovjetski ječi. Zadnji čas ji je preiskovalni sodnik dal upanje, da bo sin kmalu izpuščen na svobodo. Vse eno je še šla prosit k državnemu pravdniku, da bi pospešil oprostitev. »Videl sem ženo iti k državnemu pravdniku — pet minut pozneje so jo nesli nezvestno ven in so jo vrgli — kot poginulega psa — na kup snega na dvorišču. 'Vaš sin je bil v torek ustreljen,' ji je kratko in jedrnato pojasnil državni pravdnik.«

Douillet končuje žalostno poglavje o boljševiški strahovladi: »Trdno sem prepričan, da se režim, ki se opira samo na nasilje in ki ga prebivalstvo sovraži in zaničuje, ne more več dolgo držati. Kdor za meč prime, naj bo tudi z mečem pokončan.«

(Dalje prihodnjič.)

Moj ljubi, dragi dom.

(Piše služkinja.)

To je bilo nekako pol leta potem, ko so mi pokopali mater —

Po maši so me pred cerkvijo počakala dekleta, s katerimi sem skupaj pela na koru in mi podala roke v slovo. Vedela so, da odhajam. Hitela sem domov. Pričela sem znašati skupaj svoje stvari. Saj ni bilo veliko: kupček obleke in perila, drugega nič. Lepa cerkvena pesem, ki me je še s kora spremljala proti domu, je utihnila v meni in oglasila se je v duši druga, s tiho grenkostjo pomešana:

Punkeljček vezala bom, bridko se jokala bom...

No, pa saj si morda že okusila, kako je takrat, ko odneso iz hiše mater in vanjo stopi nova mlada gospodinja. Takrat spoznaš to, česar nisi vedela prej: Kako majhna je naša zemljica; ne more rediti vseh, ki so zrasli na njej.

Kako majhna bajtica, nima prostora za vse, ki so se rodili v njej. In ko prestopiš njen prag s culico v roki, ti bridko zazveni v duši:

Zdaj ni več moj ljubi dragi dom...

»Zbogom, pa dobro se imej,« je dejal brat in mi podal roko. Mlada je pa stala na dvorišču in se naprej pogovarjala s sosedo. Na ovinku, kjer se odpre dolina, sem se poslednjič ozrla in bridko je odjeknilo: saj ni več moj ljubi dragi dom —

* * *

Vlak je obstal. »Ljubljana, glavni kolodvor!« je klical sprevodnik nekje iz megle. Ljudje so se stegovali na police in se drenjali pri vratih. Vsem se je mudilo, kakor da gredo domov; meni pa je bilo kakor otroku, ki je zašel v goščo in se izgubil sredi nje. Vse tuje in neznano. Val gneče me je potegnil preko hodnika na široko cesto.

Obstala sem pred hišo z napisom: Posredovalnica. Ta bo tista, sem si mislila, na katero me je svojčas opozorila znanka iz sosednje vasi, ki služi v Ljubljani.

»Vaše ime? Koliko ste stari? Odkod?«

Boječe sem odgovarjala.

»Je li to vaša prva služba?«

»Da!«

Gospa je zamrmrala in pisala.

»No bomo videli. — Vpisnino boste plačali. Zvečer lahko pridete povprašat.«

S tresočo roko sem izvlekla iz torbice kovača in odšla.

Nikoli mi popoldne še ni bilo tako dolgo; niti po kresu, ko nam je ženjicam solnce žgalo v razpaljene obraze, kakor tisto pusto poznojesensko popoldne. — Megla je visela nad ulicami, ko sem stopila iz cerkve. Komaj, da sem našla hišo. Tiho, kakor neznane sence so sedela v sobi v poltemi dekleta, ki so si prišla služiti kruha v mesto. Luč na mizi je metala svetlobo le na obraz gospe, ki se je sklanjala nad papirji. Kakor da niti čula ni, ko sem vstopila.

»Danes ni torej nič. Lahko greste,« je rekla nam vsem skupaj, ne da bi katero pogledala. Prav nič se ni zganil njen obraz. Zganila se je le roka, ki je zaprla debelo knjigo.

»Oprostite, gospa, naročili ste mi priti!«

»Saj sem rekla; pridite jutri!«

Tiho, skoro po prstih so izginile sence, druga za drugo. Kam—? Megla ji je zagnila mojim očem.

Večer se je zgrinjal nad mesto. Kam? se je oglašalo tudi v moji duši...

* * *

Tavala sem skozi neznane ulice. Luči v izložbah so ugašale. Hiše ob cesti so se redčile. Kmalu ni bilo skozi motno razsvetljeno meglo videti nobene več. Na obeh straneh so vzrasli pred menoj dve vrsti visokih kostanjev. Nato cel gozd. Steza navkreber; ob njej klop. Odložila sem culico in legla vsa trudna. Spomnila sem se rajne matere. Solze so mi silile v oči, strah se me je polasčal in mrzav mi je jel pretresati ude. Ptíč se je s šumom izpreletel z veje na vejo; kmalu je utihnila vsa okolica. Le v duši se je še oglašala trpka melodija:

Saj ni več moj ljubi, dragi dom —

Dokler ni tudi ta z menoj zasnula —

Pijani glasovi, ki so se mi bližali, so me prebudili iz sanj. Planila sem kar preko steze v stran. Na Kamniške planine se je vzpenjalo lepo jutro.

Široka, črno asfaltirana Miklošičeva cesta. Po njej razkošni avtomobili, ob njej lepe hiše. Palača Delavske zbornice. Oko mi je nenadno obviselo na napisu: Poselska zveza. Bilo mi je, kakor da sem zagledala znanko, pa ne vem, odkod jo poznam. Ali naju ni že svoj čas Vigred seznanila? Vsekakor! Hvala ti, prijazna Vigred! — Pogumno sem stopila po stopnicah.

Tu bo. Potrkam.

»Noter.«

Vstopim. Pri pisalni mizi stoji troje deklet v živahnem razgovoru. S trga mimogrede sta se dve oglasili v pisarni. Hitro sta odstopili, ko sem se približala.

»Službe iščem!« In pričelo se je izpraševanje iznova. Stroga, danes bi rekla, uradna se mi je zdela ta gospodična prvi hip, pa kmalu sem spoznala, da v njej bije srce, ki čuti z onimi, ki so izgubile svoj rodni dom, pa resno žele, da najdejo drugega: v vestnem izvrševanju službenih dolžnosti.

»Bo pač treba nekoliko počakati,« je rekla in mi ponudila stol pri peči. Prijetna toplota mi je zopet poživila premrle ude.

Znova se je nadaljeval razgovor med njimi. Radi božičnice je šlo.

»Kajne, Kati, pevk vam zopet primanjkuje? Seveda, brez petja ni božičnice,« je drobila Hani.

»Res je tako, pevovodja se pritožuje, da novih ne pripeljemo.«

»Ti, tajnica, opozarjaj novinke, ki prihajajo v Ljubljano na nas zborček!«

Spomnila sem se kora v domači cerkvi in tovarišic pevk in veselih uric pevskih vaj, ki smo jih imele v mežnariji. Kar vstala bi in se ponudila: sprejmite me. Pa se nisem upala. Saj še službe nisem imela —

Pa je prišel večer in je še nisem imela. Pač so prihajale gospe, a želele so si le izučenih. Jaz pa novinka. Grenka misel mi je zopet jela vstajati v duši: bo li treba zopet v gozd na klopico? O ko bi to vedela moja rajna mati? ...

Tajnica je jela pospravljati.

»Nimate prenočišča? Pojdite z menoj!«

Morda je opazila v moji duši strah in nezaupanje, ko sva vstopili v temno ulico in mi začela pripovedovati:

»Veš, me močno držimo skupaj. Druga za drugo delamo. Mnogo smo že žrtvovale in marsikaj smo že napravile. Dobra srca nam pomagajo. Ko bi ne bilo tako, glej, ne bi ti nočoj imela kam iti pod streho.«

Pozvonila je pri širokih vratih.

»Glej, tu je zavetišče za naša dekleta z dežele. Veš, pa to je šele začetek. Dobiti moramo svoj dom, lep služkinjski dom. To je naš cilj.«

V sobi je bilo živahno, kakor na sejmišču. Začudila sem se; dekleta z vseh vetrov; pa kmalu smo si bile kakor sestre v veselem razgovoru, petju in smehu.

Še v postelji sem razmišljala njene besede: Dobiti moramo svoj dom, lep služkinjski dom. Tedaj sem šele prav doumela besede domačega župnika, ki nam jih je izrekel nekoč v družbi: V ljubezni in organizaciji je moč, ki zmore vse —

* * *

Drugi dan sem dobila službo. Dobra gospa mi je rada dovolila obiskovati pevske vaje in sodelovati v služkinjski organizaciji. Tako sem našla zopet svoj ljubi, dragi dom —

* * *

Te vrstice, draga sestra, sem ti napisala zato, da veš, kje ga imaš iskati tudi ti, ako te morda kdaj privedejo v naše mesto iste okoliščine kakor mene.

Kako nastane in kako potuje vsak zvezek Vigredi?

Konzorcij in uredništvo »Vigredi« skrbita, da je za vsako številko dovolj tvarine. Vsaj pol leta pred božičem, t. j. v velikih počitnicah se začno razgovori in seje, kakšen bo prihodnji letnik »Vigredi«. Ko se članice konzorcija in urednica zedinijo glede načrta za prihodnje leto, tedaj skušajo te načrte tudi uresničiti. Urednica in konzorcij si porazdele delo za zbiranje sotrudnikov in sotrudnic. Treba je naprositi delavcev in delavk za stalno sodelovanje. Kar pride nenaprosene snovi, se v teku leta porazdeli med stalne članke.

Čez 8—10 dni ji pošljejo iz tiskarne vse to že natisnjeno v stolpcih. Treba je vse dobro prečitati, napake popraviti na robu stolpcev in na poseben list napisati, kako naj se vsi članki, povesti, pesmi, slike i. dr. razvrste od prve do zadnje strani v »Vigredi«. Ker urednica nima samo tega posla, ampak svoj stalni poklic v službi, traja to delo 2—3 dni. S tako popravljenimi in razvrščenimi stolpci gre zopet v tiskarno, kjer se je treba o vsem tem še porazgovoriti. Čez tri ali štiri dni dobi iz tiskarne vse tako tiskano na po-

Uredništvo in uprava »Vigredi«.

En mesec prej, preden ima iziti številka, urednica uredi vso snov, ki jo smatra za primerno za dotično številko. Tu soodločajo: razni prazniki, razni dogodki, letni čas i. dr. Ako se ji ni posrečilo dobiti primernih člankov, mora sesti in — sama napisati.

Vso zbrano snov za ta mesec prečita, popravi, kakor je treba — ta pravica je uredniku vsakega lista lastna. Vse one prispevke, ki niso pisani samo na eni strani papirja, ali ki so pisani nečitljivo, ali ki so tako zelo črtani, da bi jih v tiskarni ne utegnili razbrati, mora sama na čisto prepisati.

Na vsak članek označi, s kakšnimi črkami naj se tiska: ali večje (garmond), ali drobnejše (borgis); ali čisto drobno (petit).

S tako pripravljenimi rokopisi odide v tiskarno. Tam se v stavnici dogovori s faktojem o morebitnih podrobnostih.

sameznih straneh. Še enkrat mora prečitati in pregledati vse, če ni morebiti ostala še kaka pomota. A to delo je lažje; navadno ga izvrši že v enem dnevu in vrne liste tiskarni.

Zdaj prično »Vigred« tiskati. Kako se to godi, bi bilo predolgo opisovati. Iz stroja pride »Vigred« že lepo zravnana, le razrezana ni, sešita ne in platnic ji manjka. Vse to ji oskrbe v knjigoveznici. Tudi tega ne bomo opisovali; traja pa 2—3 dni. A »Vigred« je zdaj gotova in lahko nastopi svojo pot po svetu.

Ko je »Vigred« natisnjena, jo pripelje tovorni avto Jugoslovanske tiskarne v Ljudski dom, kjer v upravnistvu celo naklado prav tako težko pričakujejo ko vsaka naročnica svoj izvod.

Šedaj se prične delati v upravi s polno paro. V ovojnice, na katere so naslovi že na-

lepljeni, se »Vigred« zavija in lepi. Poštni predpisi se morajo natančno izpolniti. Zato je treba vse izvode »Vigredi«, ki jih prejema naročnice na isti pošti, n. pr. v Kamniku, oviti še v posebno ovojnico, opremljeno z naslovom dotične pošte, in jih povezati z vrvico. Ko je vse to izvršeno, se prične s prevozom »Vigredi« na glavno pošto. Ako bi šlo vedno vse po želji uredništva in upravištva, bi imele naročnice redno 1. ali 2. v mesecu »Vigred« že v rokah.

Ob tej priliki nam bodi dovoljeno podati nekaj pojasnil na pritožbe, ki jih upravištvo včasih prejme.

Naročnica Jazbec Mica piše, da februar-ske številke »Vigredi« še ni prejela, čeprav ima naročnino že za vse leto plačano. V upravištvu se takoj ugotovi da ji je bila »Vigred« poslana, da ima naročnino res plačano in da je bila »Vigred«, poslana na ta naslov, upravi vrnjena s pripombo: »odpotovala«, »ne sprejme«, naslov neznan« in podobno. Večkrat kakšen izvod »Vigredi« tudi med potjo v kraj, kamor je namenjena, neznao kam izgine.

Izpremembe naslovov. Po 22. aprilu poslana izprememba naslova za 5. številko »Vigredi«, se ne more več popraviti in dobi naročnica to številko še na prejšnji naslov. To pa zato, ker je medtem, ko se naslovi za 5. številko lepijo na ovojnice, skoraj nemo-

goče izmed mnogih tisočev najti naslov ene ali druge naročnice.

Nered pri sprejemanju »Vigredi« in s tem nevoljo naročnice povzročajo tudi nepravilno izpolnjene položnice, po katerih se plačuje naročnina. Primer: Prosvetno društvo na Krtini je naročeno na »Vigred«. Blagajničarka Zmota Urša, plača naročnino za »Vigred«, pa napiše na položnico svoje ime, namesto imena Prosvetnega društva. Uprava »Vigredi« je denar prejela, a pri najboljši volji ne ve, komu ga naj vpiše v dobro, ker je kot naročnik »Vigredi« vpisano Prosvetno društvo, ne pa Urša Zmota. Ko se po določenem roku »Vigred« Prosvetnemu društvu ustavi, ker naročnina še ni plačana, se to seveda pritoži, češ, saj smo vendar naročnino plačali.

Taki primeri — ki jih ni malo — se dajo najhitreje urediti na ta način (brez pisarenja seveda ne gre), da pošlje naročnica pošto potrdilo — če ga je sploh shranila —, ali pa sporoči, katerega dne je bil denar oddan na pošto. Na podlagih takih dokazov se v poštinih izpiskih (srednji del položnice), ki jih v upravi skrbno shranijo, ugotovi, ali je bila naročnina res plačana in po kom. Da se takim neprijetnostim, ki povzročajo naročnicam in upravi nepotrebne stroške in delo, izognemo, naj vsaka naročnica napiše na položnico tisto ime, na katero prejema »Vigred«.

Pero Horn:

Priprava žene za življenjsko pot.

Šolska in pošolska doba.

(Nadaljevanje.)

Od domačega ognjišča napravi otrok prvi korak v svet, ko vstopi v šolo.

Kar so roditelji pri detetu začeli in nadaljevali, to naj šola izgradi. Kar so oni iz nevednosti, brezbriznosti in lahkomišelnosti ali pa tudi pod težo življenjskih prilik zamudili, naj nadomesti šola. Kar pa so roditelji po svoji brezvestnosti morda celo pokvarili, naj šola skuša popraviti, urediti in otrokove zmožnosti pravilno usmeriti.

Po našem novem državnem šolskem zakonu ima naša narodna šola dvojno nalogo: pouk in vzgojo. Šolska obveznost pa traja 8 let.

Jasno je, da v osmih letih mora šola naši deci vtisniti svoj pečat. To je njena dolžnost. Ta pa ni nič manjša od one, ki jo ima dom. Šola mora domače delo nadaljevati, a dom jo mora podpirati. Oba vzgojna činitelja se morata zbliževati in ostati v trajnem stiku. V to svrho predvideva šolski zakon roditeljske sestanke.

Še globlja notranja vez med šolo in domom pa tiči v tem, da otrok v pogovorih med roditelji ne najde prilike, da bi podvomil o iskrenosti njunih medsebojnih stikov. Gotovo ni vzgojno, če otrok sliši svoje roditelje, da jim nič mar ni, kaj učitelj pravi in kaj on hoče. Seveda se povodi za take razdore ne bi smeli umetno ustvarjati niti z ene niti z druge strani.

Šolska doba je za deco zelo važna razvojna doba, prav posebno za dekliško deco. Vsak predmet, ki se ga uče otroci v šoli, napenja njihove možgane. Sili jih k razmišljanju in jih vadi v logičnem mišljenju. Ni ga predmeta, ki bi

se ga učili v šoli, a nam ne bi hasnil. Morda na videz res nimaš praktične koristi od kakega učnega predmeta. Če pa si se po njem naučila praktično misliti, je to zate velike koristi. Tudi kmetški in delavski otroci ne morejo ostati brez take naobrazbe, kot jim jo nudi naša šola, zlasti še, ko skuša po modernih načelih povsod najti pravi stik med teorijo in prakso.

Veliko zlo pa je v zdravstvenem oziru dejstvo, da mora otrok po več ur na dan kolikor toliko mirno sedeti in se premalo giblje. Predpisana je sicer telovadna ura, a to je premalo. Otrok, posebno deklica, potrebuje tudi v tej dobi še mnogo svežega zraka in iger. Tako se krepí telo in razbremenjujejo možgani. In to mora v šolski dobi oskrbovati dom. Ne smemo preveč mučiti otroka z domačim učenjem! Spočiti možgani in na svežem zraku okrepjeno telo sta sposobnejša za duševno delo. Posebno skrb je obračati na slabotne deklice. Dajmo jim več zraka, pa bo izginila slabokrvnost in bledoličnost, ki je pogosto v zvezi z mnogimi drugimi obolenji.

Prav posebno je v šolski dobi paziti na zdravstveno stanje dekleškega naraščaja. Moška mladina se lahko še popravi v pošolski dobi. Ta uživa tedaj večjo prostost in svobodo gibanja, četudi si mora poiskati kako službo, da čim prej pride do kruha.

Slabše je za deklice. Tudi te si morajo v današnjih časih služiti svoj kruh, ko še niso niti dobro zaprle šolskih vrat za seboj. Danes ne vladajo več oni časi, ko je dekle opravljalo domače delo in čakalo, kdaj pride ponjo junak iz lepega romana in jo kot ženo in gospodinjjo odpelje na svoj dom. Pretežak je zaslužek in premalo je kruha, da bi zanj skrbelo samo nekaj družinskih članov. Domače delo v gospodinjstvu navadno lahko opravi ena ženska oseba, druge pa morajo z doma na delo, na sopridobivanje. To je za sedaj usoda ženske in na tem se ne da kaj prida izpremeniti. Najhujše na vsej stvari je to, da dobe dekleta z manjšo izobrazbo le slabša dela, morda v zatohlih sobah in pridejo le bolj malo na zrak. Kaj čuda, če zbole in prezgodaj obnemorejo.

Pa tudi deklice srednjih stanov se v 14. ali 15. letu svoje starosti zalote pred vprašanjem: »Kam sedaj?«

Res, kam z žensko mladino? To je važen del tako zvanega ženskega vprašanja, ki pa je zopet le del splošnega socijalnega vprašanja. Žena naj se uveljavlja tudi po svojih zmožnostih ne samo po svojem spolu. Zmožnosti pa moramo večati z izobrazbo in tako pripravljati žensko mladino za primerne pridobitne poklice. To je naša dolžnost, tem bolj, ker so mnogi življenjski poklici dostopni tudi že ženi. Vendar pa je nujno, da roditelji dobro premislijo, kako je s poklicem, ki si ga hčerka izbira. Ni vsak poklic za vsakega! Treba je premisliti ali odgovarja telesna konstitucija, zdravje, zmožnost in veselje ter izobrazba tvojega otroka zahtevam, ki jih stavlja zaželeni poklic. Samoljubje, naslov in zaslužek naj bo zadnje, kar bi odločalo pri izberi poklica. Saj ni niti najmanj važno, kateremu stanu pripada tvoja hčerka. Vsak stan ima svoje veselje in svoje trpljenje, vsakemu pripada tudi primerno spoštovanje, ker le vsi stanovi skupno tvorijo celotno kulturo. Važno je le, da se je tvoja hčerka radovoljno posvetila svojemu poklicu, da bo v njem kolikor toliko zadovoljna ter bo tako čim najbolj služila človeškemu blagru. Prav je tudi, da se dekleta posvete študiju, a to le ona, ki so v resnici zmožna za to. Sicer pa ne smemo pozabiti, da je materinstvo najlepše poslanstvo žene in da prinese vsestransko naobrazena in srčne kulture polna žena splošen blagoslov v hišo. Gotovo je taka žena možu boljša družica in otrokom boljša vzgojiteljica kot neizobražena. Dobra žena in vzgojiteljica mora poznati vse panoge gospodinjstva, hranilno in denarno vrednost živil, domače zdravilstvo, oskrbo bolnikov, poljudno-znanstveno dušeslovje ter vzgojstvo otrok. To spada v splošno izobrazbo deklet, ki jo bodo prej ali slej rabila, tudi če ne bodo prišla v zakon.

Zato je popolnoma v duhu časa, da se po šolah predvidevajo gospodinjski tečaji ali celo obvezen gospodinjski pouk.

Gospodinjski tečaji so pri nas vpeljeni že več let. Navadno se jih dekleta udeležujejo z velikim veseljem. Saj se pa tudi nauče toliko v njih! Nudijo jim vsega onega znanja v teoriji in praksi, da dobe pravilen vpogled v svet in v svoj gospodinjski poklic. Naj bi ne bilo vasi v naši domovini, kjer se ne bi dekletom nudila prilika za globljo izobrazbo v gospodinjskih tečajih!

Pri vsej tej izobrazbi pa naj pomaga tudi mati. Ona je, ki je upodabljala dušo svoje hčerke, ona je, ki jo najboljše pozna, ona je, ki največ skrbi zanjo. Ona je edina na svetu, ki jo more ljubeznivo in pristrčno poučiti v najvažnejših življenjskih vprašanjih za časa dozorevanja. Tako bo mati sama odprla oči svoji hčerki, ta pa bo zadobila še večje spoštovanje do nje, obenem pa ne bo tako zlahka zapadla zablodam, nesrečam in boleznim naše dobe.

Ni dovolj tarnati radi te naše dobe, ni dovolj vzdihovati po prejšnjih časih, ki se več vrnili ne bodo! Delati je treba, izobraževati se in premagati sodobno zlo, z dobrinami pa se okoristiti!

Ta zavest naj prodre v najširše plasti našega naroda, zlasti našega ženstva. Čim bolj bo naše ženstvo res kulturno in srčno naobraženo, tem manj bo imelo časa za prazno besedičenje, za gonjo za najnovejšo modo in za zabavo. Gotovo bo mnogo dela, neprilik in nezadovoljstva v družinah odpadlo, če bodo žene in matere kaj več vedele o življenju in bodo gospodinjsko naobražene. Znale bodo bolje izrabiti čas in denar, postale bodo še razsodnejše, vdanejše in privlačnejše. Pravo spoznanje jim bo izoblikovalo njihovo voljo in jim podarilo vesel značaj. Tudi če ne bodo vstopile v zakon, bodo ostale v samostojnem poklicu vesele in zadovoljne. S svojim življenjem bodo pokazale, da žena ni igrača v moških rokah. Odbile in zavrgle bodo slabo čtivo, tako zvani šund, ki se tudi pri nas toliko šopiri. Ko bodo pokazale v še večji meri kot doslej, da ne puste smešiti sebe in svojega ženskega poslanstva, se bodo predramili tudi moški. Spoznali bodo svetost ženske osebnosti in ji posvečali drugačno pozornost kot danes. Žena sama ne more dvigniti naroda, saj narod ne obstoji iz samih žensk. Tudi moški morajo poprijeti za delo. Skupno morajo dvigniti narodno kulturo in njegovo moralo. Narod brez morale nima obstoja. Kaj mu pomaga vsa moč, vsa slava, ves vpliv, vsi izumi, če pa njegova moralna sila propada!

V tej dobi dekleta rada čitajo. Najljubši so jim romani. Nočemo dobrim romanom odrekati njihove vrednosti, toda junaki v romanu niso istiniti. To morajo dekleta vedeti, da ne bodo v življenju iskala in pričakovala junakov, ki jih svet nima. Zato je treba nadzorovati čtivo doraščajočih deklet, da se jim ne razvije prebujna lažna domišljija, ki lahko postane zanje usodna. Sicer pa so čitateljice »Vigredi« o tem že poučene.

Naj bi naše matere vzgajale svoje hčere tako, da bi po svojih zmožnostih znale živeti v samostojnem poklicu, v danem slučaju pa, da bi mogle postati prave slovenske in krščanske matere!

Zato pa v naše domove več izobrazbe, več skrbi za razvoj zdrave, Bogu podobne duše.

(Dalje prihodnjič.)

Dr. Francè Debevec:

Kako si čuvamo zdravje.

(Nadaljevanje.)

V ljudski šoli smo čuli: Čista (to je: zdrava, pitna voda) nima barve, ne okusa, ne duha. — Kakšno vodo pa v obče imamo na razpolago? Studence, vodnjake, potoke, reke, jezera, morja. O umazanih mlakah in lužah seveda ne govorimo.

Voda sama po sebi (to je kemično čista) je sestavljena iz dveh prvin: kisika (o njem smo to in ono čuli pri zraku) ter vodika. Drobec (učeno: molekul) vode ima na dva dela vodika navezan en del kisika. Voda v prirodi ima primešane še neke druge snovi, zlasti takšne, preko in skozi katere teče. Vodne primesi so ali trde rudnine (raztopljene seveda), n. pr. apnenec, ali pa plini, n. pr. ogljikova kislina ali dvokis (poznaš jo po mehurčkih v sifonskih steklenicah). To so mrtve primesi. V mnogih vodah pa žive male rastlinice, bakterije. Tudi neke kužne klice žive v vodi, vodijo z njo do okuženja in bolezni: kali tifusa, griže, kolere.

Znano ti je, da je voda včasih trda, drugod mehka, lahka. Kaj ti prilastki pomenijo? Trdoto vode povzročajo obilne v njej raztopljene rudnine, v prvi vrsti apnenec. Mehka vodica ima le malo takšnih raztoplenk. Pri kuhanju se apnenec izloči, vleže na steno posode. Po večkratnem kuhanju postaja kame-nasta plast debelejša, pokvarja posodje, kotle. Za kuho je mehka voda boljša. Za pitje je prijetnejša trda studenčnica; ima primešane tudi malo ogljične kisline, ki daje pijači (vodi, pokalici, sodavici) krepčilen okus. Slatine vsebujejo mnogo ogljikovega dvokisa.

Trdoto vode lahko merimo. Tudi njej pridružene mikrobe (pod drobno-gledom vidne rastlinice ali živalice) je možno nedvomno dokazati. Preden dovo-limo zgradbo vodovoda, je potrebno, da svojstva in lastnosti zajetega studenca (ali druge vode) dobro preiščemo.

Kako dobivamo vodo za vsakodnevno uporabo? V mestu iz vodovodne pipe, na vasi v stari kmečki hiši pa iz škafa. Do pipe ali v škafo pride vodena pijača iz: studenca, potoka, vodnjaka, reke itd.

Naravni izvirki izpod skal in drevja so bili ljudem od nekdaj privlačni. Iz vrelec zajeta voda je hladna, čista, navadno trda, osvežujoča. Večina vodo-vodov ima svoj pričetek v nabiralnikih takšnih studencev. Dobro pa je vselej in potrebno vir obzidati in zagraditi, da je onesnaženje onemogočeno.

Tudi vodnjaki dajejo izvrstno vodo, če so neoporečno zidani. Žal, v naših krajih so radi pomanjkljivo zidani. Kako morajo biti vodnjaki zgrajeni? Pri-merno globoko, v tleh, ki nimajo razpok (takšne so povod za onesnaženje); dvajset metrov naokrog naj ne bo gnojišč, kupov smeti in odpadkov. Nad zemljo mora biti vodnjak dobro zadelan. Razpršena voda naj se zbira zase in odteka od vodnjaka vstran.

• Posebno poglavje so kapnice. Pri njih je garancija, zagotovilo za snago in dobro kakovost vode manjša. Izpod neba padajoče padavine (dež, sneg, toča) dajejo mehko vodo. Saj ni bilo prilike, da bi se apnenec in druge rudnine poraz-tapale v njih. Blizu zakajenih tovarov pa je ozračje nasičeno z dimom, prahom, škodljivimi plini. Ondod se tudi dežnica, sneg naglo napoji s temi snovmi, pa je potem voda vse prej ko zdrava. A tudi kemično čista voda brez slehernih primesi ne prija želodcu, mu naravnost škodi. Takšna voda se sme uporabljati v razne kemične svrhe (n. pr. v zdravilstvu), v skrajnem slučaju za kuho, ne pa za pijačo.

Deževnico (kapnico), pa tudi potočne, rečne, jezerske vode moramo dati — kadar niso zanesljivo zdrave in pitne — poprej očistiti, precediti, filtrirati. Kako se to napravi? V dobro obokane jame nasujemo plasti drobno- in debelo-zrnatega peska. Nanj se spušča, zliva voda. Nečiste primesi se peska primejo, izpod njega odteka neoporečna voda.

Koliko vode na dan poedinec porabi (za pijačo, kuho, kopanje, pranje)? Različno. V mestih več, na deželi manj. Okrog 200 litrov bo znašala srednja mera.

Sedaj pa še par besedi o uporabi vode pri odvajanju odpadkov in nesnage. V prvi vrsti je ona potrebna v straniščih, da izpira školjke in omogoča prevoz, transport odpadkov po v zemlji ležečih kanalih v reke (oziroma večje po-

toke), vendar pa se smejo izlivi kanalov vršiti vsaj 3 km proč od mesta. Kjer reke nⁱ v to svrhu na razpolago, se kanali izvedejo daleč izven mesta na obširno zemeljsko površino, kjer se vsebina razpršuje ali pa umetno preceja.

Su he smeti in odpadke pobirajo v mestih smetariji. V naših krajih se to pobiranje ne vrši higiensko. Poglejmo ta postopek v Ljubljani! Smetar pride z velikim odprtim vozom, iztresa zaboje (brez pokrova!) vanj, prah se v gostih oblakih šopiri daleč naokrog. Kako pa bi bilo primerno? Smeti naj bi se zbirale v zabojčkih s pokrovom, oddajale v le-teh v zaprte vozove, prazne posode bi dobivali nazaj šele po izpraznitvi.

Zavodi z mnogoštevilnim prebivalstvom naj bi imeli betonirana smetišča s pokrovom. — Smeti se stresajo najbolje izven mesta, bodisi na tla ali v reko. V nekih krajih jih sežigajo.

V krajih, kjer je mnogo ljudskega prometa (mesta, sejmišča, romarski kraji, kolodvori), bodi dobro preskrbljeno z javnimi stranišči, ki pa morajo biti brezhibna, higiensko neoporečna.

Do takega sklepa sem prišel: kjer vidim (v zavodih, kinih, gledališčih, v zasebnih stanovanjih itd.) čista, prav zgrajena stranišča, tam je doma smisel za red, napredek, kulturo.

Tudi v kmečki vasi ne smemo biti nazadnjaki. Kako žalostno je videti pri hiši razlivajočo se gnojnico z obilnim smradom, poleti pokrito z jatami mrčesa!

Gnojišča morajo biti betonirana, da se gnojnica sceja v gnojno jamo ne pa pred prag.

Skrbite za zdravo pitno vodo, ne uporabljajte mlak, luž! Koliko bolezni pri ljudeh in živini nastaja vsled zanikrne preskrbe z vodo!

Žalostno, izredno nazadnjaško je za vas, če se upira tako potrebnemu vodovodu.

Vodovod se tudi gospodarsko kmalu in vedno izplača, ne glede na obilne žrtve, nastale vsled pokvarjene, nečiste, kužne vode.

Spoštujmo in cenimo zdravo, pitno vodo!

A. L.:

Kadar dom kliče . . .

Povest iz naših dni.

(Nadaljevanje.)

»Da, Jaka. Čakala bom nate.«

Slovesno je izgovorila te besede.

Nato sta oba molčala. Pesem, vesela pesem je pela v njunih srcih. Slike zlate bodočnosti, blaženega skupnega življenja so vstale pred njima kakor pravljica, lepa in bogata . . .

Sredi lepih misli na bodočnost pa se je Lenice polotil strah. Kaj, če se te lepe sanje razblinijo? Če bo Jaka . . .

Ni domislila cele misli, ampak prišla ga je za roko. Kakor obljuba, sveta in trajna, so ji privrele besede, neizzvane in nepričakovane: »Jaka, kljub vsemu, verujem tebi in tvojim besedam. Vem, da me ne boš varal.« In se je dvignila na prste, da mu pogleda naravnost v oči: »Jaka, spoštovati te moram vedno in vsekdar; sicer moja ljubezen umre.«

»Lenica, moja Lenica, to moraš tudi in boš lahko. Prisegam ti!« Smelo jo je poljubil v dokaz, kako resna in sveta mu je ta prisega.

S polno paro je pričel Jaka prvi semester na medicinski fakulteti. Pesem, vesela pesem mu je pela v prsih dan in noč. Vse se mu je zdelo drugače; vse je imelo globlji pomen, čutil je nov pogon za svoje delo, pa tudi nove moči.

Pred njegovo dušo pa je stala Lenica, ki mu je obljubila ljubezen in zvestobo: krona in izpolnitev vseh njegovih želj.

Varen je bil pred skušnjavami in znano družbo, saj ga je angel čuval.

Kolikokrat je le s težavo skril svojo skrivnost pred Nandetom. Kakor starši, tako tudi Nande ni ničesar slutil. Lenica in Jaka sta se sporazumela, naj za enkrat nihče ne izve za njuno skrivnost.

Nande je bil sam presrečen, da je mogel na univerzo; stric mu je dal posojilo, ki naj mu je vrne, ko pride na zeleno vejo.

Resnična tekma v študiju je nastala med prijateljema. Jaka ni zamudil niti enega predavanja; starih znancev in prijateljev se je izogibal.

»Jaka bi morali videti, kako pridno študira!« je pisal Nande domov. »Kakor bi bil pred izpitom. Ves drugačen je izza zadnjih počitnic. To bo svojčas še velikanska luč; drugi bomo brleli kakor leščerbe. — Pa tudi Vaš filius je priden; lahko verjamete, ljubi starši.«

Veselo je prikimala stari učitelj in ponudil pismo še ženi, naj se veseli lepih novic.

»Saj sem vedel. Jaka je pravi Klemen. Le v nevarni okolici je bil doslej.«

Mati je pritrdila, Lenica pa je molčala. Globoko se je sklonila na šivanje, da bi starši ne opazili sumljive rdečice. Srce pa ji je glasno utripalo v veselem ponosu.

Kmalu so tudi pri Klemenovih zvedeli veselo novico.

Božič in velika noč sta prešla, ne da bi si bilo dvoje ljubečih src izrazilo praznična voščila. Kljub vsem prošnjam se namreč Lenica ni dala pregovoriti za skrivno korespondenco. Že skrivnost sama jo je večkrat mučila. In kako naj skriva še pisma pred materjo in očetom? Mala žrtev! Bo pač svidenje tem lepše!

* * *

Pomladanski večer. Že pozno so zagorele bločnice po promenadi: dan se je podaljšal že za dve uri in pol. In vendar ljubi mladi svet te večerne ure za razgovor in pomenek na gladki mestni cesti. Iz vabljivo odprtih kavarn padajo široki prameni razkošne razsvetljave na cestni asfalt.

Na voglu ceste sta v hitri hoji zadela skupaj dva gospoda.

»Oprostite!«

»Oprostite!«

Potem: začudenje. »Klemen, ti? Torej še živiš? Mi smo že hoteli dati za maše; haha!«

Tako nagovorjeni se je smejal: »Hvala, hvala za vprašanje! In pa dober večer, Jemec!«

Prav posebno se Jaka ni razveselil tega srečanja. Saj je moral zadnji čas napeti vse moči, da je ostal pri dani besedi. Zdaj ga pa sreča lanski naj-vešejši tovariš, priča in sodrug pri vseh neumnostih, ki jih je lani napravil! Ves predpust se je bal, da ga sreča, ker je vedel, da bo skušnjava zmagala. In zdaj?

»Govori vendar, kje si se pa skrival vse te mesece? Saj te ni še nihče videl, ne na univerzi, ne v kavarni. Celo na tvoje stanovanje smo že vdrli, pa si zbežal pred nami. Kje si vendar bil?«

»O, prav nič se nisem skrival. Le delal sem pridno; drugega nič.«

Jemcu so naprej usta kar odprta ostala; kajti, da Klemen dela, tega ni nihče mislil. Potem se je na vsa usta zasmel: »Ha, ha! Torej, oča te je dejal na krajše vojke?« In ga je prijel pod pazduho, da ga povleče s seboj. A Jaka se ga je otesel: »Oprosti, Jemec, pa res zdajle nimam časa.«

»Oho, sestanek?« je pomenljivo mežiknil Jemec.

»Ah, neumnost! Kje so že tisti časi!« je odvrnil Jaka.

Jemec je zasmehljivo zažvižgal: »No, no. Oče ti je pa pač temeljito podkuril! Ali pa še celo gospod župnik. Prav lepo, da si tako ubogljiv dečko! Če se torej ne boš pridno učil, šiba je že namočena!...«

Jaka je zardel: »Veš, kaj takega si prepovem. Delam, kar sam hočem. Če zdaj študiram, je pač ta vzrok, ker sem se krokanja naveličal.«

»Saj te ne mislim žaliti. Pojdi vendar z menoj! Svojim prijateljem vendar smeš žrtvovati urico, če si sam svoj gospod? Ali tudi tega ne smeš?«

»Ne bodi smešen!« je razdražen odgovoril Jaka. Dvom nad njegovo samostojnostjo je bilo zanj najobčutljivejše mesto. Pogledal je k tlom. Seveda Jemec bo še drugim pravil, kako ga ima oče na konopcu. O, dobro pozna njegovo satiro! — Sploh pa: kaj pa je hudega, če se po utrudljivem študiju za eno urico razvedri s prijatelji? Saj je to vendar zaslužil. Saj se res čuti zelo utrujenega. In samo eno uro! Saj vendar zna držati mejo!

Še se je obotavljal. Ko pa se je Jemec iznova zasmel, je dvignil glavo — in je šel z njim.

* * *

S svinčeno težkimi udi se je Jaka drugo jutro prebudil. Neprijetno čuvstvo ga je davilo v vratu, čudne slabosti so ga držale v želodcu. Le počasi se mu je jasnilo, kako je bilo ponoči. Docela se je predramil. — Kako je le do tega moglo priti? Kako je mogel pozabiti? Slabotnež! Le tovarišev zasmeh in dovolj je bilo, da je postal nezvest dani besedi. — Ali jim ni tudi za danes obljubil? Nekaj se mu zdi. — Ne, ne. Danes ostane trden. Žadnjič je bilo to...

Lenica... Ječaje je izgovoril to besedo, se naslonil na posteljo in že zopet — spal.

S težavo so ga tovariši prejšnje noči zbobnali opoldne pokonci, ko so ga po dogovoru prišli iskat. Brez posebnega prigovarjanja jim je sledil. Za danes itak ni nič s študiranjem. Toda jutri — jutri!...

* * *

Tla so postala nemirna pod našim študentom. — — — Binkoštni dnevi so ga s tovariši odvedli v planine, dočim se je Nande pripravljaj na izpit, ga uspešno dovršil in prišel domov na počitnice. Lojze je ostal v duhovnih vajah. Jaka ni bilo. Ko so vprašali Nandeta po Jaku, je skomiznil z rameni. Ni bila njegova navada, da bi opravljal prijatelja. Ko ga je oče vprašal po njem, je kratko odgovoril: »Sem se pač zmotil. Nima nič stalnega v svoji volji. Škoda, škoda njegovih talentov!«

Podzavestno je pri tem pogledal Lenico in je začuden opazil, kako izpreminja barve, kako ji begajo oči. Prestrašil se je. Ali morebiti Lenica...? To bi bila nesreča. Nestalen, uživanja željan slabotnež ne more biti porok za življenjsko srečo.

Morda pa se moti. Saj je že zopet mirna. Ali naj jo vpraša? Takih stvari je najbolje, da se ne dotikamo. Sploh pa je Lenica pametno in krepko dekle, ki bo že sama vse uredila s seboj in drugimi. Taka se ne bo zgubila na ničvredneža!

Pri Klemenovih je zvedel, vsi so bili čez Jaka, da zopet toliko zapravi. Kaj pa je tudi to, kolovratiti po svetu, če so počitnice in te doma čaka dom z odprtimi rokami?

(Dalje prihodnjič.)

Odgovori na pisma.

(Pomenki z gospo Selmo.)

Bela žena. V tem tonu ne dalje!

Zaklad življenja. Na take napade ne odgovarjam.

Skrita - nepoznana. Revica, torej si še vedno bolna? In toliko bolezní naenkrat! to je pa res hudo. Edino dobro, da vse voljno prenašaš in si vdana v voljo božjo. Ali Te pridejo Tvoje prijateljice kaj obiskat? Morebiti se Ti je pa med tem časom že zdravje povrnilo in si že doma? Zdaj bo tudi za vse bolnike bolje, ko pride pomlad in ljubo solnce. Le veseli se je tudi Ti! Mislim pa, da bi bilo dobro, če napišeš pismo g. d. v. in ga pošlješ, kakor si ga poslala meni. Je le dobro, da vemo drug za drugega! Seveda še molim zate, pa tudi Ti ne smeš name pozabiti! Bog s Teboj in Mamica naša!

Marija. Vse preveč hvale! Ali nismo zato na svetu, da pomagamo drug drugemu in hodimo začrtano pot k Bogu? Ne vem, kako misliš to, da mi je potrebna zavest, da kdo čuti z mano bolj kot vsi. Hvala Bogu, sem tako zelo srečna, da ne bi želela prav nič več na svetu, ki mi ne more ničesar več dati. Seveda sem pa bila vesela Tvojih priskrbnih besed in tako iskrena želja vedno prav pride; zato lepa Ti hvala zanje! Pa samo to si mi hotela povedati? O, kako si skromna in nesebična!

Iskrena. Tvoji načrti so prav lepi in jih vse odobravam. Če se bodo le dali uresničiti! Za enkrat Ti ne morem že kaj gotovega svetovati, mislim pa na Tvojo zadevo. Povprašaj prihodnjič zopet, da me opomniš in ne pozabim na Tvoje naročilo! Pozdrav!

Samasvoja. Lepo in praktično se pripravljaj na bližnji zakonski stan; prav pa ni, da tako malo in še tisto raztreseno moliš. Tudi za to se moraš potruditi in za to še prav posebno! Bolj kot vsak drug stan potrebuje zakonski stan božjega blagoslova in posebnega božjega varstva. In le potem boš srečna v njem, če se s priskrbo molitvijo in pogostim prejetjem sv. zakramentov pripravljaj, nanj. »Vigred« je pred leti že pisala o tem; svetujem Ti, da prečitaš v let. 1926 tozadevne sestavke v našem koticu! Bog Te živi!

Srečni Tonček. Hm, zdi se mi, da hočeš poklonov. Pa bodi kopriva, če hočeš biti! — Pišeš vse samo nakazano, da Ti niti odgovoriti ne morem. Enkrat si previsoka, enkrat prenizka; kako pa naj vem, kaj je res? Če se Ti vse tako srečno izravna, potem pač ne moreš tožiti! Da pa v samostan ne moreš, i no, nekaj neizpolnjenih želj pa na svetu moramo imeti, sicer bi pa nebes ne bilo treba. Pozdravljena.

Bogdana. I. seveda, če kramljaš o svojih skrivnostih, Te še prav posebno ne smem izdati! — Vidi se, da si skozi in skozi versko vzgojena in živiš vedno samo med strogo verskimi ljudmi. Zato je vse Tvoje življenje tako lepo in obvarovano! Seveda potem tudi razumem vse drugo! Kdo drugi bi rekel: slučaj je nanesel tako; a Ti veš, da Te je Bog obvaroval. Seveda mu zato smeš in moraš biti hvaležna! — Veseli me, da imaš zopet službo in da Ti tudi izvenslužbeno delo lepo uspeva. Ohrani si svojo vedrost in vse svoje sedanje navade vse življenje in vedno boš srečna! Bog Te čuvaj i nadalje!

Brez cilja. V upravi sem uredila za novo naročnino. Sicer se pa seveda smeš oglasiti, kadarkoli želiš pisati. Pozdrav!

Cipresa. Pri izbiranju poklica, zlasti samostanskega, je vedno znamenje, da ni pravega poklica, če se kdo ne more odtrgati od doma in domačih. Če je poklic pravi, nobena žrtev ni prevelika in tudi ta ne. Cloveka žene nekaka sila, pravi klic božji, nič mu ni pretežko in se tudi nič ne ozira na morebitni preobrat, ki bi ga povzročil njegov odhod. Tudi doma se že vadi v tistih čednostih, ki so mu za samostan potrebne. Samostana pa ne smatra za nebesa, ampak vé, da so tudi v samostanu ljudje, ki šele stremijo za popolnostjo, dosegli pa jo bodo v večnosti. — To zaenkrat malo premisli, potem pa boš videla, kako je s Teboj! Lep pozdrav!

Moč značaja. Skoro neverjetno, da si že v svoji mladosti tako zelo nesrečna. Ne poveš pa, kakšna je ta nesreča. Zato Ti pa tudi jaz prav res ne morem svetovati in niti ne tolažiti. Boš pač morala prihodnjič določneje pisati. »Vigred« sem Ti naročila in upam, da jo že imaš. Po prihodnjič lep pozdrav!

Konstancija. Vse, prav vse me je zanimalo v Tvojem dolgem pismu, četudi misliš, da ne. Žal le, da Ti ne morem na vse podrobno odgovoriti. Vidiš, koliko lepega in dobrega lahko storiš, pa si hotela naenkrat že vreči puško v koruzo? Povsod najdemo priliko za udejstvovanje, le poiskati jo moramo! Vsak dan boš bolj izprevidela, da ni dovolj, da rasteš samo kvišku, ampak moraš tudi v zemljo pognati korenine, sicer letaš po zraku in nekaj hočeš, pa ničesar ne dosežeš. Bog nas ni ustvaril kot angele, ampak kot ljudi in vse, kar zvesto in pridno izvršimo, nas boljša in vodi k Bogu. Nikoli ne smemo pozabiti, zlasti me ženske, da je naše prvo delo, delo za druge, pa bodisi, da ga vršimo posamezno ali organizirano. In kjerkoli moremo, naj se uvrstimo tudi v karitativna društva, kjer uspešneje vršimo to delo. Ali imaš priliko tudi za to? Lepo pozdravljena!

Dolores. Vidiš, iz takih fantastičnih besed nikjer ne vidim — Tebe. In zato vendar gre,

da se spoznamo, se razumemo in si pomagamo. Ali imaš toliko časa za sanjarjenje? Če ga imaš odveč, mi ga kar pošli vsak dan par ur! Zdi se mi, da vplivajo misli drugih náte; pa biti moraš previdna! Vselej si misli: eno ni za vse in vsakega, hoditi moram svojo lastno pot! — Sicer pa lahko še pišeš, kadar želiš! Pozdrav!

Pozna cvetka. O, koliko si zopet napisala! In prav je, da Te tembolj spoznam. Tudi za to se Ti ni treba bati, če ne moreš vsega izvršiti, kar Ti svetujem. Praviš: moja volja ni utrjena; saj to je prav naše delo, da jo vsak dan bolj utrjujemo in s tem delom tudi en dan ne smeš zaostati! Vsak dan, dan za dnevom eden in isti sklep, eno in isto veliko prošnjo k Bogu, vedno strumno pozornost náse in svoje nagibe, pa bo v mesecih, ali tudi letih dosežen cilj, ki si si ga postavila in ga hočeš doseči za vsako ceno. Preteklost

naj Te ne teži! Pomaga naj Ti le, da si še bolj čuječa. Kar celo Bog zagrne s plaščem odpušcanja in pozabe, lahko tudi Ti pozabiš. Glede sv. spovedi pa bodi kar lepo mirna. Jezus sam jo je postavil ne za mučilnico, ampak nam vsem v tolažbo in edino pomoč, da se lahko vrnemo k njemu, če smo se z grehom oddaljili od njega. Pa bi se je bala? Vse drugo najdeš v katekizmu, kar le večkrat preberi, da boš bolje razumela. Tudi v krščanskem nauku se večkrat to razlaga; tudi to Ti bo koristilo. Kakor vidim iz Tvojega pisma, si dobila prav temeljita navodila pri sv. spovedi. Teh se drži in vse bo prav! Globokega bistva sv. spovedi pa naš borni razum ne more doumeti. Božja dobrota in božje usmiljenje je to, ki sta pa neskončna in nedopovedljiva. Hvaležni moramo biti Bogu zanje! — Vse drugo sem uredila, kakor si želela. — Lep pozdrav!

Rožni dom

Francka G.

Pred prazniki.

Oni dan, ko je tako lepo sijalo solnce, so v Rožnem domu snažili in pripravljali za Veliko noč. Da bi videli Stano, kako se je pripravila za to delo! Na glavo je zavezala ruto, da ne bi preveč naprašila las, rokave je zavihala čez komolee in predpasla si je velik kontoninast predpasnik.

Potem pa sta z deklo začeli delati. Najprej sta znosili na dvorišče žimnice in pa divan, da bosta ondi stopli in skrtačili. Na vrtu sta obesili odeje. Prav tako tudi zimsko obleko, katero bo treba temeljiteje očistiti, da jo bodo potem do jeseni spravili. Iz skrinj in omar sta pobrali kose blaga in pa takšno namizno in posteljno perilo, ki se manjkrat rabi: tudi to bosta danes prezračili in presolnčili. Sneli sta zastore in pobrali prte in prtiče ter vse namočili. In sta hiteli kar naprej: s suho, na omelo navezano cunjjo sta ometli in obrisali strop in stene, odmaknili ono pohištvo, katero nista iznesli, ter pometli po tleh. Ker je bilo ravno veliko snaženje, pa Stana ni bila zadovoljna, da bi pohištvo obrisali samo s cunjjo. Na politiranem pohištvu pa se pozna vsaka kapljica vode (dekla Micka tega še ni ve-

dela, ker so doma pleskano pohištvo vedno umivali z milnico), zato je Stana zmočila v petroleju krpico in z njo zbrisala prah iz vseh voglov in kotičkov, pa obrisala noge pri stolih in mizah in še vse drugo, kakor je pač treba pri velikem snaženju. Tudi prazne predale sta obrisali in potem vanje spet vložili v najlepšem redu. Okvire pri oknih in vrata sta umili z milnico. Medtem pa, ko je dekla Micka ribala pod, je Stana z močno razredčenim špiritom umila šipe in pa s sidolom očistila kljuke pri oknih in pri vratih. — Popoldne, ko so se tla vsled prepiha — okna in vrata so bila ves dan odprta —, osušila, sta znosili nazaj pohištvo in ga razpostavili v prejšnjem redu. Ko so bili drug dan še zastori in prti zlikani, da jih je Stana lahko prinesla v sobo, potem bi bila ona sama najrajši kar obsedela ondi in sanjari in mislila na velikonočno jutro, ko bodo tukaj jedli velikonočni žegen. Pa bo prav tedaj pogledal skozi okno solnčni žarek (v zimskih jutrih solnce nikdar ne posije skozi tisto okno) in ga bodo vsi veselo pozdravili in bodo vse misli praznične.

Če Stana začne sanjariti in premišljevat, potem se ji misli kar sprehajajo. Zato je tudi sedaj pomislila, kako jo je celo solnčni žarek že spravil v nevoljo: ko je

naenkrat, skoraj nezaželen prisijal skozi umazano okno. Pa jo je še in še zmotil v pogovoru in se je tolikokrat zalotila, da ni sledila razgovoru, ampak so misli in pogledi romali za žarkom in iskali pajčevin na stropu in prahu po policah. — Pa se spominja nazaj in se ne more razumeti, zakaj je smatrala nekoč pospravljanje za tako duhomorno, enolično delo. In je mislila, da so dnevi velikega snaženja dolgočasni, brezkončni in se je bala, da med prašnimi cunjami, krtačami in škafi umazane vode pokvari vse živce.

Le kakšna je morala biti takrat, da je tako mislila! Saj je vendar najbolj zdrava in najbolj zaspi prav ob tistih večerih, ko se čez dan najbolj razgiba in nadela! In tudi tako mehansko in monotono ni pospravljanje, kakor je mislila nekoč. Kako je bila vendar letos ponosna, ko sta pospravljali skupno s pravkar došlo deklo Micko! Ne Micka, ampak ona je vedela, v kakšnem redu se začne in nadaljuje snaženje. In je morala biti tudi pri tem, tako omalovaževanem delu z vsemi mislimi: da ni pustila kakšnih voglov in kotičkov prašnih; da šipe niso bile lisaste in se na njih niso poznala vlakna cunj, s katerimi je brisala; da vrata in okna niso bila namazana s sidolom in še mnogo drugega. Ko je znala vsaktero teh majhnih del izvršiti tako pazno in natančno, se je zadelala sama sebi kakor umetnica; ali pa tudi ni umetnost, ko s temi malimi opravili pripomore, da je njihovo domovanje vedno lepo in solnčno in veselo?

In še nekaj se nauči ob tem delu, ki ga opravlja skupno s posli: naše gospodinje se tako rade pohvalijo, da pri njih posli nimajo skoraj nič dela. Pa gospodinja ne pazi in dekla ne sme opozoriti, če otrok pricaplja z blatne ceste naravnost v sobo in ondi obleže vse stole; pa ljubljenska nihče ne posvari, če z umazanimi prstki piše po rosnih šipah; in ni nikdar kregan, če podnevi skače po postlani in pregrnjeni postelji. Bog pa obvaruj, da bi dekla vsega tega takoj ne popravila! Pa nima nič dela. Le takrat, kadar jo menjajo in nekaj dni ali tednov čaka vse delo na gospodinjo, ona nikdar ni gotova. Takrat šele opazi, koliko dela je res popolnoma brez potrebe potrebnega.

V Rožnem domu skoraj ni takega nepotrebnega dela. Tudi posle smatrajo za družinske člane in oni nimajo prav nikakšnega, nalašč zanje prihranjenega dela: vse store eden do drugega. Zato se pa tudi tako redko pripeti, da bi menjali posle. Vedo pač tudi oni, kakor že toliko drugih: v Rožnem domu je prijetno.

Gospodinjstvo.

Lastnosti dobre gospodinje.
(Nadaljevanje.)

Gospodinjina podjetnost in smisel za napredek je za družino kot za ves narod velikega pomena. Če se ozremo po svetu, vidimo, da tudi majhni narodi pridejo do blagostanja, ako je v vsakem posamezniku globoko ukoreninjena podjetnost in odločna volja: vse izkoristiti sebi in narodu v dobrobit.

Mnogo manj bi bilo po naših domovih revščine, ko bi bilo v nas več podjetnosti, ko bi se gospodinje (pa tudi gospodarji) otresele one konservativnosti, češ, kaj bomo pri nas s temi novotarijami, to nam ne more koristiti, ostanimo pri starem itd. Res je, da ne smemo vse novotarije slepo posnemati. Toda s tem, da vse moderne tehnične iznajdbe trdovratno odklanjamo, si svoje življenje in razmere ne bomo izboljšali.

Današnja gospodinja mora torej poznati nova pota življenja in napredka ter prav vse svoji družini in splošnosti v prid izkoristiti. Zato se mora zanimati tudi za stanovske organizacije (kmetijske družba, kmetijske zadruge itd.), ki obstoje vendar zato, da imamo koristi od njih. Pa bo kdo rekel: za take stvari se naj le moški zanimajo, delokrog žene je v kuhinji. Da je tako naziranje nepravilno, narodu pa v škodo, nam pove tale zgled. Mož je član stanovske organizacije in kmetijske nakupovalne zadruge, kjer dobiva koristne nasvete. Razne gospodarske potrebe mu nudi po znižani ceni; svoje pridelke in proizvode pa proda zadrugi po najugodnejši ceni. Mož umre. Kar naenkrat mora neizkušena in v ničemer poučena žena prevzeti na svoja ramena vse, za kar je do sedaj skrbel in opravljal mož sam. Težki žalosti za ljubljanim možem se pridruži še moreča skrb, kako bo vodila gospodarstvo, ker se je zanimala doslej izključno samo za gospodinjsko delo. Nič čudnega, če v takih primerih gre gospodarstvo za naglimi koraki — rakovo pot.

Nekatere gospodinje so pa izredno podjetne in iznajdljive. Skrbno berejo v časopisih strokovne članke ter zasledujejo gospodarski razvoj domače in tujih dežel. Poznam gospodinjino, ki je že več let vdova, a kot samostojen gospodar vsem za zgled. Njena podjetnost ji je pripomogla do blagostanja.

Za napredek in izboljšanje življenjskih razmer je velikega pomena, da si naše gospodinjce ogledajo razne razstave: gospodinjke, odnosno gospodarske, mlekarke, sadjarske, vrtnarske itd. Med razstavljalci se vrši tekma, kdo bo razstavil lepše in boljše pridelke in proizvode. V tem pa obstoji napredek!

(Dalje prih.)

Kuhinja.

Preprosta orehova potica. Deni v lonček $\frac{1}{4}$ l mlačnega mleka, pol žlice sladkorja, 4 dkg kvasa, primešaj par žlic moke in pusti vzhajati. V toplo skledo pripravi malo več kot 1 kg presejane moke, soli, v sredo moke pa vlij $\frac{1}{2}$ l mlačnega mleka. Prideni še par žlic presnega masla, sladkorja, eno ali dve raztepeni jajci in vzhajani kvas. Napravi gladko, a primerno mehko testo, ki naj na toplem vzhaja. Nadev: En liter zmletih orehov popari z vročim mlekom, par žlic sladkorja, prideni cimeta, klinčkov, drobno zrezane limonove lupine ter s tem nadevom pomazi razvaljano testo. Namesto orehovega nadeva lahko vzameš tudi kakršnokoli marmelado.

Piškotni kruh z rozinami. Štiri rumenjake mešaj, da dobro narastejo. Polagoma prideni 3 žlice presejanega sladkorja. Prideni še 4 žlice moke, trd sneg 4 beljakov in pest rozin. Testo deni v pomazano pekačo in bledorumeni speci.

Amerikanski kruh. 8 žlic presnega masla in 6 žlic presejanega sladkorja dobro zmešaj. Prideni 4 žlice zmletih mandeljnov, 4 žlice ruma ali konjaka in zopet mešaj. Polagoma prideni $\frac{1}{2}$ l moke, nazadnje pa primešaj 6 beljakov sneg. Pomazani pekači obloži dno s papirjem, deni vanjo testo ter peci 30—40 minut.

Velikonočne rezine. Deni v skledo 6 žlic presnega masla, 5 žlic sladkorja, 1 raztepeno jajce, 3 žlice zmletih orehov, 1 l moke, 1 žlico nastrgane čokolade in pol kavne žličke pecilnega praška. Iz te zmesi ugneti gladko testo, ki ga zvaljaj v podolgovato obliko. Ko pol ure počiva, ga zreži v rezine za pol cm debele ter jih polagaj na vročo, z moko potreseno pekačo. Pečene lahko še s kakšnim ledom okrašaš.

Vanilini rogljčki. $\frac{1}{2}$ l moke, 5 žlic presnega masla, 2 žlici zmletih orehov ali lešnikov, 2 žlici sladkorja deni v skledo ter vgneti v testo, iz katerega napravi majhne rogljčke (kifelčke). Speci jih bledorumeni in še vroče povaljaj v vanilinem sladkorju.

Odgovori na vprašanja.

M. S.-č. Tudi meni se je drobnjak v lončkih v jeseni čisto posušil. Ko je nastopil mrz, sem postavila lončke v toplo solnično sobo k oknu ter skrbela za primerno zalivanje. V drugi polovici januarja sem ga že

prvikrat porezala. Drobnjak potrebuje težko, vlažno in dobro pregnojeno zemljo. Izvrstno mu prija gnojenje z lesnim pepelom. Drobnjak režemo tik pri tleh, da se lepše obraste. V deževnem vremenu ga ne režimo, ker bi votla stebelca, napolnjena z vodo, pričela gniti. Ker se hitro razraste, raztrgamo grme vsako drugo leto na dva ali več šopov. Najugodnejši čas za tako presajanje je april ali pa avgust. Sicer pa potrebuje tudi drobnjak svoj kratek zimski počitek.

Roza K. Praženo kavo kupujemo le v skrajni sili, ker nikoli ne vemo, koliko časa že stoji pražena in se je že popolnoma izdišala. Doma pražena kava se prične že po par dneh potiti, če ste jo premočno opražili, ali pa še toplo dali in zaprli v posodo. Pravilno pražena kavna zrna so rjavkasto-rumene barve.

M. J., Studenci pri Mariboru in J. P. iz C. V. rubriki »Vrt« boste našli odgovor na Vaša vprašanja.

Jug Marica, Studenci pri Mariboru, piše: V Vigredi št. 2. pravite, da se nekatere gospodinjce pritožujejo, da jim kurjereja ne prinaša dobička. Jaz imam čistokrvno štajersko pasmo, s katero sem zelo zadovoljna. Kljub temu, da zrno kupujemo, imamo od kurjereje korist. — Ako bi katera Vigrednica želela od te pasme jajca za valjenje, se naj obrne na zgornji naslov. Zadostuje dopisnica.

Kokošjereja.

M. L. iz Št. Ilja pošilja tale navodila za kokošjerejo.

»Saj se ne izplača,« pravijo mnoge gospodinjce. Poglejmo, če se ali ne! Gospodinja mora paziti na vse, da se kolikor mogoče štedi v kuhinji. To je dostikrat ravno pri jajcih. V adventu so jajca navadno najdražja. Če takrat porabljaš sveža jajca, se ti kokošjereja ne bo nikdar izplačala. Za advent in za zimo sploh si oskrbi jajca že davno poprej. Če ti kure pridno nesejo v adventu in pozimi, boš takrat sveža jajca lepo prodala in kokošjereja se ti bo izplačala. Vloži že majnika ali avgusta jajca v apno. Meseca junija ali julija ne veljajo, ker je prevroče in se prehitro postarajo. Vsaka kmečka gospodinja mora imeti pri rokah ugašeno apno. Pomni pa, da mora biti ugašeno najmanj že tri mesece. Jajca najprej shranjuj na hladnem prostoru, ne smejo pa biti čez 14 dni stara. Preden jih vložiš, jajca umij in obriši, da so suha. Pripravi si lesen škač ali kako drugo podobno posodo. Na dno deni nekaj apna in polagaj v apno jajca navpik drugo tik drugega. Ko imaš vrsto polno, deni zopet apno in potem zopet jajca. Tako delaj, dokler nimaš polne posode. Na vrhu dobro zadelay z apnom in polij večkrat z mrzlo vodo, da apno ne razpoka, sicer pride zrak do jajc in se pokvarijo. Posodo z jajci postavi najbolj v klet. Pozimi pa pazi, da ti ne zmrznejo. Taka

jajca ostanejo porabna lahko čez celo zimo in še pomladi, za vse navadne močnate jedi. Le za torte, kuhe in pudinge moraš vzeti sveža jajca. Na ta način si lahko vsaka gospodinja oskrbi zalogo jajc za zimo brez vsakih stroškov sama. Posebno v kuhinji, kjer se rabi dosti jajc, bo to velikega pomena.

Kako zrejati mlade purane? Star je pregovor, da se težko zredijo mladi purani. Če jih hočeš zrediti, ne daj jih valiti prezgodaj. Ni bolj občutljive perutnine nego so mladi purčeti. Mokro in hladno je naravnost smrt zanje. Štiri dni po valenju jih krmi z drobno sesekanimi jajci. Potem si napravi sir iz kislega mleka in ga pusti dobro odteči. Sesekaj prav dobro čebulno zelenjavo in sir skupaj in s tem krmi purane. Navadili se bodo hitro na čebulno zelenjavo, da ne bodo niti hoteli jesti samega sira. To je prav zdrava piča za purane. Daj jim tudi malo prosene kaše, nikdar pa ne samega prosa. Dokler so še bolj majhni, jih varuj, da ne zaidejo v koprive. V začetku rastejo res bolj počasi, ko pa enkrat dosežejo nekako srednjo velikost, gre naglo naprej.

Vrt.

V aprilu nadaljujmo s setvijo špinače, solate, redkvice, graha itd. V toplih gredah ali zabojskih paradižnike, karfijole in drugo. Konec aprila pripravimo zemljo za kumare in buče. Ob suši pridno zalivajmo. — Vsa vrtna zelenjad uspeva le v solnčnih legah. Od drevja ali zidovja zasenčen prostor ni primeren za vrt.

Na prosto presadimo georgine, gladijole in druge trajnice. Vse vrtné cvetice in rožni grmi potrebujejo mnogo solnca, dobro zemljo in primerno vlago.

Lončne cvetice, palme in druge sobne rastline še lahko v aprilu neomejeno pustimo na solncu. Pozneje pa moramo nekatere pred pekočimi solnčnimi žarki zavarovati. Izjemo zahtevajo le tradeskancije, ki se na svetlem, a senčnem prostoru najbolje počutijo.

Pelargonije, fuksije, grmičaste begonije, ki imajo predolge veje, obrežimo tako, da jih skrajšamo za polovico ali za dve tretjini. Odreže se tik nad očesom. Rastlino obrezati in jo obenem presaditi, ni dobro. Presadimo jo šele tedaj, ko začno na obrezani rastlini ostala očesa že poganjati, ali pa obrežemo, ko se je presajena rastlina že ukoreninila.

Najprimernejši čas za presajanje je spomladi od marca do majnika, ko začne rastlina na novo poganjati in se obenem najrajši tvorijo nove korenine, ali pa neposredno, ko je rastlina odcvetela.

Da je treba rastlino presaditi, se navadno vidi že na njeni slabotnejši rasti. Koreninam je postalo v posodi pretesno, ali pa je prst že preveč izčrpana ali pokvarjena (kisla). Prst za presajanje mora biti dobra, primerno vsehla in toliko rahla, da lahko prihaja zrak do korenin. Presajene rastline je treba primerno zalivati. Prve dni po presaditvi jih ne izpostavljajmo prehudemu solncu.

Malo je ljudi, ki bi ne marali cvetja. Zato pa tisti, ki imajo okna s cveticami okrašena, niti ne slutijo, kako hvaležni so ljudje, ki hodijo mimo, ko jih s tujih oken pozdravlja ljubko pisano cvetje. Pa vendar najdemo še veliko hiš v mestih in na deželi, kjer zevajo v nas prazna, dolgočasna okna. Stanovalci se ne zavedajo, koliko resničnega veselja in razvedrila nudijo cvetlice in kako blagodejno vplivajo na naše duševno razpoloženje. — Zato naj ne bo Vigrednice, ki bi le eno samo okno svoje domačije pustila brez cvetja. Kmalu vas bodo posnemale v tem vse sosede.

Pa še to naj Vigrednice ne pozabijo! Ob času, ko so vse livade in vrtovi polni cvetja, so mnoge naše hiše božje in kapelice ob potih — brez cvetja. Večkrat sem že premišljevala, kako da žene in dekleta, ki prihajajo v cerkev, tega ne opazijo. Ker je skoraj ni slovenske župnije, kjer bi ne bilo vsaj par Vigrednic, naj te prevzamejo skrb, da bodo oltarji in kapelice vedno okrašene v čast božjo, nam pa v veselje.

Dobre knjige

Bridges T. C.: Na pomoč! — Grazia Deledda: Novele. Ljudska knjižnica, 33. zvezek. V Ljubljani, 1929. Založila Jugoslovanska knjigarna. Strani 301, cena 30 Din, vezana knjiga 42 Din. — Ljudska knjižnica, ki je objavila zadnja leta toliko izbranih povesti in romanov, nas je zopet razveselila z novim, vezanimimivim delom »Na pomoč!« Dodanih

je pa temu romanu še pet izredno ljubkih in umetniško izklesanih novel znamenite italijanske pisateljice Grazie Deledda, nosilke Noblove nagrade. Prepričani smo zato, da bo našel tudi ta zvezek Ljudske knjižnice enako navdušene bralce in kupovalce kakor prejšnji.

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Ljudski dom. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Pri nakupu šivalnih strojev
ne glejte na ceno, temveč na
najboljšo znamko — in to je
»PFAFF«!

PFAFF-ŠIVALNE STROJE

za rodbino, obrt in industrijo ter z večletno garan-
cijo kupite ugodno in tudi na obroke pri trdki

IGN. VOK, LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Podružnici: CELJE, NOVO MESTO - Pouk v vezenju brezplačno

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Najbolje urejena:

tiskarna
knjigoveznica
klišarna
kamen-, offsettisk
bakrotisk

Prvovrstna izvršitev
Zmerne cene

**NAJMODERNEJŠA
GRAFIKA
JUGOSLAVIJE**

Zavarujte svoje življenje,
poslopje, premičnine pri

VZAJEMNI ZA- VAROVALNICI

V LJUBLJANI,
Dunajska cesta 17

Podružnice:

Zagreb, Pejačevićev trg br. 15
Sarajevo, Vrbanja ulica br. 4
Celje, Breg šte. 33 - - -

*Ali ste še ravno
tako lepi ako
se odkrijete?*

Ali se bojite vzeti klobuk z glave — ali radi storite tò, da pokažete svoje lepe lase? Na vsak način je to odvisno od tega kako so negovani Vaši lasje. Ako boste za umivanje las rabili vedno le Elida Shampoo boste brhkejša in lepša, kakor ste bili kedaj popreje. Elida Shampoo bo napravil Vaše lase mehke kot svila ter ohlapne, lahne kot puh, zdrave in lepe. Vi boste vedno rada razoglava, ako bodo Vaši lasje dosledno negovani z Elida Shampoojem.

ELIDA SHAMPOO